

Journal of Wisdom and Morality

วารสารปัญญาและคุณธรรม

ISSN: 3057-1677 (Online)

Vol. 2 No. 3 (July – September 2025)

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2568)

มูลนิธิพระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพ

วารสารปัญญาและคุณธรรม

Journal of Wisdom and Morality

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - กันยายน 2568)

Vol. 2 No. 3 (July – September 2025)

ISSN: 3057-1677 (Online)

● วัตถุประสงค์

วารสารปัญญาและคุณธรรม กำหนดเผยแพร่ปีละ 4 ฉบับ (ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม, ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน, ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน, ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม) ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา

วารสารมุ่งเน้นบทความทางด้านพระพุทธศาสนา สันติศึกษา สังคมวิทยา ศิลปศาสตร์ และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

บทความที่ส่งมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารปัญญาและคุณธรรมจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารปัญญาและคุณธรรมอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารปัญญาและคุณธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารปัญญาและคุณธรรม

Journal of Wisdom and Morality published 4 time per year (1st issue January - March, 2nd issue April - June, 3rd issue July - September, 4th issue October). It aims to promote research and disseminate academic and research articles for researchers, academicians, lecturers and graduate students.

The Journal focuses on Buddhism, Peace Studies, Sociology, Liberal Arts and Multidisciplinary of Humanities and Social Sciences. All the articles published are peer-reviewed by at least two experts. The articles are in both Thai and English.

The articles, submitted for The Journal of Wisdom and Morality, should not be Previously published or under consideration of any other journals. The author should carefully

follow the submission instructions of The Journal of Wisdom and Morality including the reference style and format.

Views and opinions expressed in the articles published by The Journal of Wisdom and Morality, are of responsibility by such authors but not the editors and do not necessarily reflect those of the editors.

- **เจ้าของ**

มูลนิธิพระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพ

เลขที่ 63 ซอยบางขุนนนท์ 2 แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700

โทรศัพท์ 084-320-3962, 082-551-5991

อีเมล journal.wim@gmail.com

<https://so13.tci->

[thaijo.org/index.php/JWiM/index](https://so13.tci-thaijo.org/index.php/JWiM/index)

- **ที่ปรึกษา**

พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

ประธานมูลนิธิพระพุทธศาสนาเพื่อสันติภาพ

- **บรรณาธิการบริหาร**

ผศ.ดร.อุทัย สติมัน

- **กองบรรณาธิการ**

พระปราโมทย์ วาทโกวิโท, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระครูปลัดอดิศักดิ์ วชิรปญโญ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- **Owner**

Buddhism for Peace Foundation

63, Soi Bangkhunnon 2, Bangkhunnon Subdistrict,

Bangkoknoi District, Bangkok, 10700, Thailand.

Tel: 084-320-3962, 082-551-5991

E-mail journal.wim@gmail.com

<https://so13.tci-thaijo.org/index.php/JWiM/index>

- **Advisors**

Prof.Dr. Phra Medhivajarpundit

President of Buddhism for Peace Foundation

- **Executive Editor**

Asst.Prof.Dr.Uthai Satiman

- **Editorial Board**

Dr.Phra Pramote Vadakovid

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Phrakrupalad Adisak Vajirapañño

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Dr. PhramahaKriangsak Inthapanyo

Mahachulalongkornrajavidyalaya, University

ผศ.ดร.ขันทอง วัฒนประดิษฐ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รศ.ดร.นิศานาจ โสภภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผศ.ดร.ไกรฤกษ์ ศิลาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผศ.ดร.ปราโมทย์ ยอดแก้ว

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ดร.สัณญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผศ.ดร.พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.ชลัท ประเทืองรัตน

สถาบันพระปกเกล้า

รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ดร.สุรัชย์ พุดชู

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Asst.Prof.Dr.Khantong Wattanapradith

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Assoc.Prof.Dr.Rattana Panyapa

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Assoc.Prof.Dr.Nisanart Sopapol

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Asst.Prof.Dr.Krairoek Silakom

Udon Thani Rajabhat University

Asst.Prof.Dr.Pramote Yotkaew

Suan Dusit University

Dr.Sanya Kenaphoom

Rajabhat mahasarakham University

Asst.Prof.Dr.Padtheera Narkurairattana

Mahidol University

Dr.Chalat Pratheuangrattana

King Prajadhipok's Institute

Assoc.Prof.Dr.Pimolpun Phetsombat

Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Dr.Surachai Phutchu

Mahamakut Buddhist University

● **ฝ่ายประสานงานและจัดการ**

นายสมพร หลั่งแก้ว,

มือถือ: 084-320-3962 Line ID: Tom77725

อีเมลล์: Somporn.lang@mcu.ac.th

ดร.ประดิษฐ์ ประคองสาย,

มือถือ: 082-551-5991 Line ID: ohho456

อีเมลล์: Pradisist.pra@mcu.ac.th

Coordination and Management

Mr. Somporn Langkeaw,

Tel. 084-320-3962 ID line: Tom77725

Email: Somporn.lang@mcu.ac.th

Dr. Pradisist Prakongsai,

Tel. 082-551-5991 Line ID: ohho456

Email: Pradisist.pra@mcu.ac.th

- ฝ่ายกฎหมาย (Law Department)

นางสาวกชพร สอดส่อง: Miss Kotchaphon Sodsong

- ออกแบบปก (Cover designed)

นายสมพร หลังแก้ว: Mr.Somporn Pasanno (Langkaew)

- จัดรูปเล่ม (Content designed)

นายสมพร หลังแก้ว, ผู้ช่วยบรรณาธิการ: Mr. Somporn Langkaew

ดร.ประติษฐ์ ประคองสาย, ผู้ช่วยบรรณาธิการ: Dr. Pradisist Prakongsai

กำหนดออกเผยแพร่

ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม

ฉบับที่ 2 เมษายน – มิถุนายน

ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน

ฉบับที่ 4 ตุลาคม – ธันวาคม

วารสารกำหนดระบบการอ้างอิงเป็น APA เอกสารอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายบทความผู้เขียนจะต้องปรับเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด เพื่อพัฒนาวารสารในการเตรียมเพื่อเข้าสู่ฐาน ACI และ Scopus ต่อไป โดยจะเผยแพร่เฉพาะฉบับออนไลน์เพียงช่องทางเดียว สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <https://so13.tci-thaijo.org/index.php/JWiM/index>

บทบรรณาธิการ

วารสารปัญญาและคุณธรรม มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้นักวิชาการและผู้สนใจได้เสนอและเผยแพร่บทความบทความวิจัย บทความวิชาการ บทความหนังสือ บทความปริทรรศน์ และบทความพิเศษ ที่ได้มาตรฐานสู่สาธารณชน รวมทั้งยกระดับผลงานทางวิชาการให้ได้รับการยอมรับในระดับชาติและนานาชาติ ด้วยหวังให้เป็นตลาดแห่งองค์ความรู้ที่สามารถค้นคว้า ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย ทั้งนี้ เปิดรับบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา สันติศึกษา สังคมวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ มานุษยวิทยา ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การพัฒนาชุมชน การศึกษา จิตวิทยา และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ก่อให้เกิดปัญญาและคุณธรรม วารสารฯ กำหนดให้มีการเผยแพร่บทความ ปีละ 4 ฉบับ โดยบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ทั้งนี้เปิดรับ

บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ วารสารปัญญาและคุณธรรมมุ่งมั่นที่จะให้บริการการตีพิมพ์ที่มีคุณภาพสูงสุดแก่ผู้เขียนและผู้อ่าน ด้วยนโยบายการตีพิมพ์ที่เข้มงวดและการวิจัยที่มีคุณภาพ เรามุ่งเน้นที่ความน่าเชื่อถือและการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ชุมชนวิชาการ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 (กรกฎาคม - สิงหาคม 2568) เป็นฉบับที่ผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิ จัดว่าเป็นผลงานที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้อย่างต่อเนื่องในเชิงวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่มุ่งพัฒนานักวิชาการ และพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืนซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสนับสนุน ส่งเสริมให้นักวิชาการและผู้สนใจ ได้รับความไว้วางใจและความเชื่อถือของนักวิชาการ ดังจะเห็นได้จากบทความที่นำมาเผยแพร่เป็นบทความวิจัย และบทความวิชาการที่มาจากหลากหลายสถาบันหรือหน่วยงานที่ได้เข้าร่วมตีพิมพ์เผยแพร่บทความ ซึ่งเป็นการเอื้อเพื่อแบ่งปันชุดองค์ความรู้เชิงวิชาการ เพื่อจะร่วมกันพัฒนาชีวิต องค์กร ชุม และสังคม ให้เจริญก้าวหน้าอยู่อย่างอารยชนยิ่งขึ้นไป

วารสารปัญญาและคุณธรรม ขอขอบพระคุณขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่าน ที่ให้ความสนใจส่งบทความวิชาการเข้ามาร่วมตีพิมพ์เผยแพร่ในครั้งนี้ และกองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกผู้ติดตามอ่านทุกท่าน หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

(ผศ.ดร.อุทัย สติมัน)

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทบรรณาธิการ	(4)
บทความวิจัย : Research Articles	
ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการใน ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก: Effectiveness of the Management of the Sub-District Public Training Unit the Monks in Khao Phra Subdistrict, Mueang District, Nakhon Nayok Province.....	1-12
พระณรงค์ ขาตวิโร, พระมหาธงชัย สุนทรจาโร, พระครูบรรพตภาวนาวชิธาน: <i>Phra Narong Jātatvīro, Phramaha Thogchai Sundaracaro and PhrakruBanpotpavanavithan</i>	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทาง การศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1: Transformational Leadership and Online Teaching in the New Normal Era of Educational Personnel Under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1.....	13-24
ปฐมเดช สุขศิริ, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ และ ในตะวัน กำหอม: <i>Pathomdej Suksiri, Sopee Wiwatchankit and Naitawan Kumhom</i>	
วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1: Administrative Organizational Culture and the Success of Educational Institution Administration among Educational Personnel under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1.....	25-34
ปริญญ์ ธรรมชาติ: <i>Parinya Thammachart</i>	

เรื่อง	หน้า
อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร: The Influence of Positive Psychological Capital on Quality of Work Life of Educational Personnel under the Bangkok Primary Educational Service Area Office.....	35-48
ศิวณารถอุดม แก้วอุดม, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ และ ในตะวัน กำหอม: <i>Siwanatudom Kaewudom, Sopee Wiwatchankit and Naitawan Kumhom</i>	
การเล่าเรื่องสื่อพหุรูปแบบและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของแนวคิดปรัชญาเต๋า: กรณีศึกษาสื่อโปสเตอร์ละครโทรทัศน์ “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย: Multimodal Narration and Cross-cultural Communication of Taoist Philosophy: A Case Study of Thai-language Poster for Television Series “Legend of Laozi”	49-68
เหยา ซื่อฉี: <i>Yao Siqi</i>	

ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของ พระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*

Effectiveness of the Management of the Sub-District Public Training Unit the
Monks in Khao Phra Subdistrict, Mueang District, Nakhon Nayok Province

¹พระณรงค์ ขาตวิโร, พระมหาธงชัย สุนทรจาโร, พระครูบรรพตภาวนาวีธาน

¹Phra Narong Jātatvīro, Phramaha Thogchai Sundaracaro and
PhrakruBanpotpavanavithan

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus, Thailand.

¹Corresponding Author Email: neung1976@gmail.com

บทคัดย่อ

บทวามวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ 3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.908 กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ จำนวน 335 รูป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 9 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา สรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.20) 2. ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) 3. แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า 1) ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม 2) ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเองและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4) ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม 5) ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้ทำงานง่าย

* Received June 12, 2025; Revised September 30, 2025; Accepted September 30, 2025

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การบริหารจัดการ; พระสังฆาธิการ

Abstract

This research aimed to 1. Study the level 2. Study the relationship 3. To propose a guideline to promote the effectiveness of the management of the training unit of the people in the sub-district of the Sangha chief in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province. The research methodology was a mixed-methods quantitative research with a reliability of 0.908 for the sample group of 335 monks. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. The qualitative research collected data from 9 key informants or people using the descriptive content analysis technique and summarized it as an essay.

The research results found that 1. The overall effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province was found to be at the highest level ($\bar{x}=4.76$, S.D.=0.20). 2. The relationship between the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district and the overall effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district was positively related at a high level ($r=0.812^{**}$). 3. The guidelines for promoting the effectiveness of the management of the training unit of the Sangha in Khao Phra Sub-district, Mueang District, Nakhon Nayok Province were found to be 1) promoting careers to create sustainable communities and cultural conservation activities 2) using the “Bor Wor” mechanism (home-temple-school/state) to develop communities with morality and integrating local wisdom 3) promoting self-reliant careers and supporting ecotourism 4) promoting arts, culture, health, economy, and adaptation in a multicultural society 5) using online media to develop centers and user-friendly information search systems

Keywords: Effectiveness; Management; Sangha.

บทนำ

พระสงฆ์ หรือที่เรียกว่าสังฆรัตนะ เป็นหนึ่งในสามองค์ประกอบสำคัญของพระรัตนตรัย ซึ่งได้แก่ พระพุทธรูป พระธรรม และพระสงฆ์ โดยพระสงฆ์ถือกำเนิดขึ้นหลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้และใช้เวลาทบทวนธรรมะเป็นเวลา 49 วัน เมื่อพระองค์แสดงธรรมครั้งแรกแก่ปัญจวัคคีย์ จนท่านโกณฑัญญะบรรลุธรรมและขอบวช พระพุทธเจ้าจึงอนุญาตให้บวชด้วยถ้อยคำว่า "เธอจงเป็นภิกษุมาเถิด..." นับเป็นจุดเริ่มต้นของการก่อรูปชุมชน

สงฆ์ในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีหน้าที่สืบสานและเผยแผ่พระธรรมวินัยตามคำสอนของพระพุทธเจ้าต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน (พระสุธีวรญาณ, 2549)

ประวัติศาสตร์ไทยพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อสังคมในหลายด้าน นอกจากเป็นผู้สืบทอดพระธรรมแล้วยังทำหน้าที่เป็นผู้นำจิตใจและให้ที่พึ่งทางศีลธรรมแก่ประชาชนมาโดยตลอด เช่น ในยามสงคราม ชาวบ้านมักเข้าหาพระสงฆ์เพื่อขอพรให้แคล้วคลาดจากอันตรายหรือได้รับชัยชนะ นอกจากนี้ พระสงฆ์ยังมีส่วนในการอบรมสั่งสอนให้คนในสังคมมีสติ รู้จักหน้าที่ และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ วัดยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาและฝึกอบรมประชาชนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้พระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาวัฒนธรรมไทยตลอดประวัติศาสตร์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

ในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นยุคของเทคโนโลยีการสื่อสารไร้พรมแดน กระแสวัตถุนิยมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติของการพัฒนาประเทศ แม้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุจะช่วยยกระดับความสะดวกสบายและมาตรฐานการครองชีพ แต่ก็ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติและค่านิยมของผู้คน ทำให้เกิดการพึ่งพาวัตถุและบริโภคนิยมมากขึ้นจนกล่าวได้ว่า คนในยุคปัจจุบันตกอยู่ภายใต้อำนาจของวัตถุนิยมโดยไม่รู้ตัวการแสวงหาประโยชน์ส่วนตนและการแข่งขันในสังคมเมืองใหญ่ที่มีความแออัด นำไปสู่ความสับสนวุ่นวายและความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ค่านิยม และคุณภาพชีวิต ไม่เพียงกระทบสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้คน แต่ยังทำให้เกิดการเห็นแก่ตัว เอา利เอาเปรียบ และขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ปัญหาทางศีลธรรมที่เคยเป็นรากฐานของสังคมเริ่มเลือนหาย สังคมขาดความสงบสุขและเต็มไปด้วยปัญหาสังคม (Social Problems) ที่ทวีความซับซ้อนมากขึ้น (จันทร์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2550)

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล (อ.ป.ต.) ก่อตั้งขึ้นตามดำริของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) แห่งวัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาสังคมและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อ.ป.ต. มีวัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ ได้แก่ (1) ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนประชาชนในท้องถิ่น โดยเฉพาะผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่หน่วยอบรมตั้งอยู่ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองและพัฒนาชีวิตตามสภาพแวดล้อมของตนได้อย่างเหมาะสม (2) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าในทุกด้าน (3) เป็นแหล่งรวมความคิดสร้างสรรค์จากประชาชนทุกกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้มีแนวคิดในการพัฒนาชุมชนสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้านอย่างแท้จริง (4) เป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย และवादภัย โดยเน้นความร่วมมือในการดูแลความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างความมั่นคงและสันติสุขให้กับทุกคนในชุมชน (5) เป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะข้อมูลสำคัญจากทางราชการ เพื่อให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัยสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมในยุคที่ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (พิสิฐ เจริญสุข, 2546)

จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมา ประกอบกับการที่ผู้วิจัยมีสังกัดในพื้นที่ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จึงสนใจศึกษาเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระ

สังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ” ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยงานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีการระหว่าง การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากร ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก จำนวน 9,289 คน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชน ในตำบลเขาพระ จำนวน 335 คน
 - 2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$n = \frac{2032}{1 + 2032(0.05)^2}$$

$$n = 334.21$$

$$n = 335$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 335 คน

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 คน ได้ผลการหาค่า IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยหรือพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.908

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายกที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมาก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (สิน พันธุ์พินิจ, 2557)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 9 รูปหรือคน

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ทำการถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

ตารางที่ 1 ระดับการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม

(n=335)

ระดับการปฏิบัติ

ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระ สังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1) ด้านสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น	4.76	0.24	มากที่สุด
2) ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน	4.75	0.25	มากที่สุด
3) ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า	4.77	0.24	มากที่สุด
4) ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข	4.76	0.24	มากที่สุด
5) ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง	4.78	0.22	มากที่สุด
โดยภาพรวม	4.76	0.20	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, S.D.=0.20) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก

(n=335)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (p)					
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Total Y
X1	0.600**	0.646**	0.582**	0.546**	0.580**	0.718**
X2	0.618**	0.572**	0.601**	0.522**	0.552**	0.697**
X3	0.532**	0.582**	0.539**	0.441**	0.514**	0.635**
Total X	0.693**	0.713**	0.682**	0.597**	0.652**	0.812**

** ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (2 tailed)

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับ ประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสงเคราะห์และอนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น

ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเอง และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข และ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้งานง่าย

องค์ความรู้ใหม่

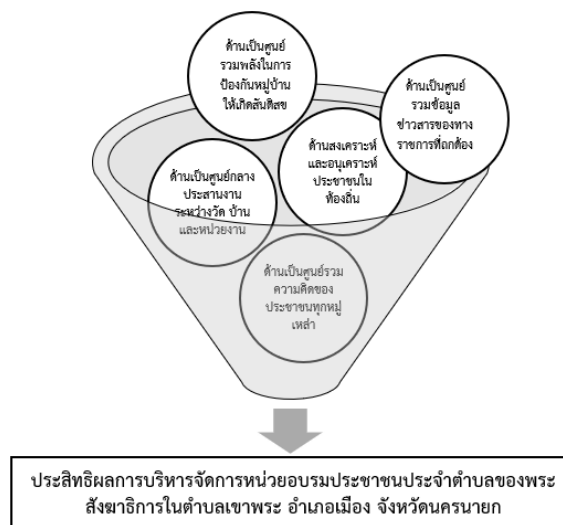

Figure 1: Knowledge Synthesized from the Research

การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการเน้น 3 ด้านหลัก คือ การฝึกอบรม, การช่วยเหลือประชาชน, และ การบริหารการเงินและครุภัณฑ์ ซึ่งเชื่อมโยงกับ 5 มิติของประสิทธิผล ได้แก่ การสงเคราะห์ประชาชน, การเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน, การเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชน, การสร้างสันติสุขในชุมชน, และ การเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารของทางราชการ การจัดการอบรมที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นช่วยเสริมบทบาทพระสงฆ์ให้เป็นผู้นำทางศีลธรรมและขับเคลื่อนชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ประชาชนมีระดับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$, $S.D.=0.20$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์เสกสรรค์ ชีรังกโร (พรมศรี) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$, $S.D.=0.609$) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูธีรภัทรจารี (พิชิต ธีรภทโท) (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.73$, $S.D.=0.64$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

วัตถุประสงค์ที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล กับประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($r=0.812^{**}$) จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาภุชชชัชย กิตติธมโม (นาคกล่อม) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่าผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มีอายุและการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว (ชูชีพ) (2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ อายุ การศึกษา มีผลให้ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการส่งเสริมประสิทธิผลการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสงเคราะห์และ

อนุเคราะห์ประชาชนในท้องถิ่น ส่งเสริมอาชีพสร้างชุมชนยั่งยืนและกิจกรรมอนุรักษ์วัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์กลางประสานงานระหว่างวัด บ้าน และหน่วยงาน ใช้กลไก “บวร” (บ้าน-วัด-โรงเรียน/รัฐ) พัฒนาชุมชนด้วยคุณธรรมและผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเป็นศูนย์รวมความคิดของประชาชนทุกหมู่เหล่า ส่งเสริมอาชีพพึ่งพาตนเอง และสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านเป็นศูนย์รวมพลังในการป้องกันหมู่บ้านให้เกิดสันติสุข และ ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม สุขภาพ เศรษฐกิจ และการปรับตัวในสังคมพหุวัฒนธรรม ด้านเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ถูกต้อง ใช้สื่อออนไลน์ พัฒนาศูนย์และระบบสืบค้นข้อมูลที่ใช้งานง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิจิตรวัชชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ) (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรม ประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร คือรูปแบบการบูรณาการ การดำเนินงานตามภารกิจ 8 ด้าน ด้วยวิธีจัดการเชิงคุณภาพ PDCA โดยการมีส่วนร่วมของพลัง 3 ประสาน คือบ้าน วัด โรงเรียน พบว่า (1) การวางแผนงานมีการประชุมร่วมกัน 3 ประสานวางแผนกำหนดนโยบายการดำเนินกิจกรรม ตามภารกิจ 8 ประการ (2) การลงมือปฏิบัติงานร่วมกันปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ คำนึงถึงความคุ้มค่าเชิงทรัพยากรและผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน และ (3) ด้านการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานการติดตามผล รับทราบการรายงานผลจากผู้มีส่วนร่วมทุกช่องทางในทุกกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ตามภารกิจ 8 ประการ ร่วมกันตรวจสอบ และประเมินเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงเรื่องที่บกพร่องและพัฒนาสร้างสรรค์ แนวปฏิบัติที่ดีเพิ่มเติมมากขึ้น (4) ด้านการปรับปรุงแก้ไขคือนำผลประเมินมาหาทางดำเนินการใหม่ให้ได้ผลดีกว่าเดิมในกิจกรรมทั้ง 8 ประการ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มพูนทักษะการทำงานให้ทันสมัยมากขึ้นนำนวัตกรรมใหม่ๆ สอดแทรกไปในการทำงานทุกเรื่อง คือ (1) ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรมการจัดกิจกรรมมุ่งใจให้ประชาชนยึดถือการรักษาศีล 5 โดยจัดวัดเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านข้อมูลสารสนเทศ ที่ทันสมัย (2) ด้านสุขภาพอนามัยวัดเป็นต้นแบบด้านสาธารณสุขมูลฐาน (3) ด้านสัมมาชีพ ส่งเสริมให้ประชาชน ถ่ายทอดให้กับเด็กเยาวชนรุ่นหลัง (4) ด้านสันติสุข พัฒนาผู้นำต้นแบบรักษาศีล 5 (5) ด้านศึกษา ส่งเสริมเน้นการปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้นำแรงด้านศีลธรรม คุณธรรม (6) ด้านสาธารณสุข ส่งเสริมหนุนการจัดกิจกรรมจิตอาสาทำงานส่งเสริมชุมชน (7) ด้านกตัญญูกตเวทีตาธรรมจัดกิจกรรมเสริมสร้างกตัญญู รู้คุณ การทำบุญรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ (8) ด้านสามัคคีธรรม การใช้หลัก “บวร” และงานจิตอาสา ปลูกฝังจิตสำนึกในการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีในสังคม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูใบฎีกาสะอาด ปญญาทีโป (ดิษฐ์สวรรค์) (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2” ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2 นั้น พบว่าพระสงฆ์สามารถตัดสินใจดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ทันที โดยได้รับการสนับสนุนจากภาคประชาชนและชุมชน โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนของพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญต่อชุมชน ประชาชนให้การยอมรับและสนับสนุน ควรดำเนินการเชิงรุกต่อไป พระสงฆ์สามารถควบคุมโครงการให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสามารถขยายโครงการต่อไปในระยะยาวได้ และได้โอกาสเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลของพระสังฆาธิการในตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. คณะสงฆ์ควรให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลการจัดฝึกอบรมการพัฒนาศักยภาพของตนเองและเป็นหน่วยงานขับเคลื่อนและประสานงานกับผู้นำชุมชน
2. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับชุมชน และสร้างความร่วมมือจาก บ้าน วัด และหน่วยงานรัฐ
3. คณะสงฆ์ควรดำเนินการมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการในการเสนอความคิดเห็นในการพัฒนาหมู่บ้านผ่านหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล
4. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลควรมีการสนับสนุนและเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์รวมพลังจะช่วยให้หมู่บ้านเกิดสันติสุขอย่างยั่งยืน
5. คณะสงฆ์และหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ควรมีรูปแบบและช่องทางการนำเสนอข้อมูลของศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่น่าเชื่อถือ

References

- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย,. (12 สิงหาคม 2566). สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร. เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statMONTH/statmonth/#/displayData>
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2550). สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระครูธีรภัทรจารี (พิชิต ธีรภทฺโท). (2566). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูใบฎีกาสะอาด ปัญญาทีโป (ดิษฐ์สุวรรณค์). (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน ในเขตปกครองคณะสงฆ์ภาค 2. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูวิริธวัชชัย (ขวัญชัย วรบุญโญ). (2564). การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาชุมชนของหน่วยอบรม ประชาชนประจำตำบลในจังหวัดพิจิตร. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูสังฆรักษ์สุเทพ สุเทโว (ชูชีพ). (2566). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสังฆรักษ์เสกสรรค์ ชีรงกูโร (พรมศรี). (2564). ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *มองสันติภาพโลกผ่านภูมิหลังอารยธรรมโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมิก จำกัด.
- พระมหาภุชชิต กิตติธมโม (นาคกล่อม). (2564). ประสิทธิผลการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุธีรญาณ. (2549). *พุทธศาสตร์ปริทรรศน์*. กรุงเทพมหานคร: สุขภาพใจ.
- พิสิฐ เจริญสุข. (2546). *การปฏิบัติงานของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2557). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จูนพับลิสซิ่ง จำกัด.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Aoyama Gakuin University.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*

Transformational Leadership and Online Teaching in the New Normal Era of Educational Personnel Under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1

¹ปฐมเดช สุขศิริ, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ และ ในตะวัน กำหอม

¹Pathomdej Suksiri, Sopee Wiwatchankit and Naitawan Kumhom

วิทยาลัยทองสุข

Thongsook college, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: ntawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บททวามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 2) ศึกษาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัล และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน ในปีการศึกษา 2567 ได้จากการคำนวณตามสูตรของ Yamane เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .911 ตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 2) การจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านสื่อและเทคโนโลยีได้คะแนนสูงสุด 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการเรียนการสอนออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหาร; การเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัล

Abstract

This research aimed to 1. to examine the level of transformational leadership among educational personnel under the Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1; 2. to investigate the level of online teaching and learning management in the new normal era; and 3. to study the relationship between transformational leadership and online teaching and learning management in the new normal era. The sample consisted of 385 participants, including administrators, teachers, and educational personnel, in the academic year 2024, determined by Yamane's formula. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .911, calculated using Cronbach's alpha. Data were analyzed using statistical methods including mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings revealed that: 1. transformational leadership was rated at the highest level, particularly in the dimension of individualized consideration; 2. online teaching and learning management was also rated at the highest level, with media and technology receiving the highest scores; and 3. transformational leadership showed a moderate positive correlation with online teaching and learning management, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Transformational Leadership; Administration; Online Teaching and Learning in the New Normal

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคตมีความรวดเร็วมากเมื่อเปรียบเทียบกับอดีต ซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติและแนวคิดในการบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยและสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพในทุกด้าน ยุคดิจิทัลเป็นยุคที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ที่ช่วยให้การสื่อสารและการส่งผ่านข้อมูลความรู้เป็นไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร ภาพหรือวิดีโอ ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายทุกที่ทุกเวลา ความแตกต่างระหว่างยุคอุตสาหกรรมกับยุคดิจิทัลในปัจจุบันนั้นชัดเจน โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารและอินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้ทำให้ครู อาจารย์ และนักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ได้โดยไม่มีข้อจำกัดทั้งในด้านเวลาและสถานที่คุณลักษณะสำคัญของยุคดิจิทัลมี 3 ประการ ได้แก่ 1) ความรวดเร็วในการสื่อสาร ซึ่งรวมถึงการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ต่างๆ ของผู้ใช้ 2) การใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ไม่มี

ขอบเขตหรือข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ทำให้สามารถเข้าถึง รับรู้ และเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และ 3) การนำเทคโนโลยีมาบูรณาการเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ ให้ทุกคนสามารถจัดเก็บ เข้าถึง ใช้พัฒนาความรู้ รวมถึงเผยแพร่และแบ่งปันความรู้ได้อย่างทั่วถึง (ประภาส วรรณทอง, 2559)

บุคลากรทางการศึกษาเป็นกลไกและตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559) ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนตนเองและพยายามยกระดับการตระหนักรู้ของผู้ตาม โดยการส่งเสริมความคิดและค่านิยมทางสังคมให้สูงขึ้น ตามที่เบิร์น (Burns, 1978; อ้างถึงในวิโรจน์ สารัตนะ, 2555) ได้กล่าวไว้ว่า ต้องมีทักษะการบริหาร ความรู้ความสามารถ และความเป็นมืออาชีพ เพื่อที่จะเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดอิทธิพลที่มีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ความสำคัญนี้ชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีบทบาทสำคัญต่อบุคลากรทางการศึกษา และเป็นปัจจัยที่จะนำพาให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา โดยการเปลี่ยนแปลงเจตคติ สมมุติฐาน และความผูกพันในการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์และกลยุทธ์ที่สำคัญของสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ตามสามารถกลักรายมาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการทำงานของสถานศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงถือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของผู้นำในระดับต่าง ๆ อย่างครบถ้วน (Muchinsky, 1997)

ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา เป็นสภาพการณ์ใหม่ที่บุคลากรทางการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะหลังวิกฤตโควิด-19 ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี กระบวนการเรียนรู้ และบทบาทของครูและผู้บริหาร ครูมีบทบาทเป็นโค้ช คอยแนะนำและสนับสนุนผู้เรียน รวมทั้งปรับวิธีสอนให้สอดคล้องกับวิชาต่าง ๆ โดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือหลัก การเรียนการสอนในยุคนิวนอร์มัลมักเป็นแบบออนไลน์ 100% มีการบูรณาการเนื้อหา ปรับลดเวลาเรียนลงประมาณ 45% เพื่อลดภาระผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การเรียนออนไลน์ยังเผชิญข้อจำกัด เช่น สภาพแวดล้อมที่บ้านไม่เหมาะสม ความเหลื่อมล้ำด้านความรู้ เทคโนโลยี และทรัพยากร ตลอดจนปัญหาการดูแลนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ในยุคนิวนอร์มัล

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับงานการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ซึ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาที่ผู้วิจัยได้ทำงานอยู่ อันจะเป็นแนวทางที่สามารถนำไปกำหนดนโยบาย รูปแบบ แนวทางในการวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนา เพื่อให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับงานการเรียนรู้การสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับงานการเรียนรู้การสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับงานการเรียนรู้การสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในปีการศึกษา 2567

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 385 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการวิจัยของ ทาร์โร ยามาเน่ (Yamane, 1970 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 3) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร 4) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำองค์ความรู้มาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับการเรียนรู้การสอนออนไลน์ยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และพิจารณาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจน ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้ +1 คือ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา 0 คือ ไม่แน่ใจ และ -0 คือ ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่จะศึกษา และแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ .911

2.3 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 385 ชุด ให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ในปีการศึกษา 2567 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนตามจำนวนตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถาม พร้อมทั้งชี้แจง และอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องชัดเจนให้กับผู้ตอบแบบสอบถาม รวมถึงอธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. เก็บและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ให้ครบตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 คน ในกรณีที่พบว่าแบบสอบถามไม่ครบตามจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามอีกครั้ง ตามจำนวนที่ขาดเหลือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษาที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลครบถ้วนมาวิเคราะห์ และตีความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best, 1977 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลครบถ้วนมาวิเคราะห์ และตีความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้ โดยใช้เกณฑ์ เบสส์ (Best, 1977 อ้างถึงใน ในตะวัน กำหอม, 2559)

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายความว่า	ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient อ้างอิงจาก ในตะวัน กำหอม, 2559) พร้อมกำหนดเกณฑ์ในการตีความค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้

สูงกว่า 0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.71-0.90	มีความสัมพันธ์ในระดับสูง
0.30-0.70	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 0.30	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.0	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
X _{total}	แทน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร
X ₁	แทน	ด้านการกระตุ้นทางปัญญา
X ₂	แทน	ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ
X ₃	แทน	ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
X ₄	แทน	ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

Y_{total}	แทน	งานการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวอร์มัล
Y_1	แทน	ด้านครูและนักเรียน
Y_2	แทน	ด้านการจัดการเรียนการสอน
Y_3	แทน	ด้านสื่อและเทคโนโลยี
Y_4	แทน	ด้านการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือการให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกบุคคล ตามมาด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และท้ายสุดคือการกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ดังนี้

(n=385)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา	M	SD	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.73	0.30	มากที่สุด	4
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.84	0.20	มากที่สุด	2
3. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.88	0.21	มากที่สุด	1
4. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.82	0.47	มากที่สุด	3
รวม	4.82	0.29	มากที่สุด	

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับงานการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือสื่อและเทคโนโลยี ตามมาด้วยครูและนักเรียน การจัดการเรียนการสอน และท้ายสุดคือการวัดและประเมินผล ตามลำดับ ดังนี้

(n=385)

ระดับงานการเรียนการสอนออนไลน์ยุคนิวอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1	M	SD	ระดับการปฏิบัติ	อันดับที่
1. ด้านครูและนักเรียน	4.86	0.24	มากที่สุด	2
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.81	0.27	มากที่สุด	3
3. ด้านสื่อและเทคโนโลยี	4.91	0.18	มากที่สุด	1

4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.80	0.28	มากที่สุด	4
รวม	4.82	0.09	มากที่สุด	

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลโดยรวม พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับปานกลาง และมีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ดังนี้

(n=385)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของเพียร์สัน					
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1	การเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวนอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1				Ytotal
	Y1	Y2	Y3	Y4	
X1	0.73** (0.000)	0.55** (0.000)	0.44** (0.000)	0.55** (0.000)	0.55** (0.000)
X2	0.71** (0.000)	0.55** (0.000)	0.50** (0.000)	0.50** (0.000)	0.55** (0.000)
X3	0.71** (0.000)	0.55** (0.000)	0.55** (0.000)	0.50** (0.000)	0.55** (0.000)
X4	0.71** (0.000)	0.50** (0.000)	0.51** (0.000)	0.51** (0.000)	0.55** (0.000)
XTotal	0.70** (0.000)	0.53** (0.000)	0.55** (0.000)	0.55** (0.000)	0.66** (0.000)

องค์ความรู้ใหม่

1. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า บุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับ “สูงมาก” ครอบคลุมทั้ง 4 ด้านตามแนวคิดของ Bass & Avolio (1994) ได้แก่ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุด แสดงให้เห็นว่า บุคลากรให้ความสำคัญกับความแตกต่าง ความต้องการ และศักยภาพเฉพาะบุคคลของผู้เรียนและเพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของภาวะผู้นำในยุคใหม่ ที่เน้น “มนุษย์สัมพันธ์” และ “การส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล” การสร้างแรงบันดาลใจ เป็นอีกด้านที่มีคะแนนสูง แสดงถึงความสามารถของผู้นำในการสื่อสารวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และปลูกฝังบวกให้กับเพื่อนร่วมงาน การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้ปฏิบัติงานมีบทบาทเป็นแบบอย่างในด้านคุณธรรม ความเสียสละ และความรับผิดชอบ ซึ่งช่วยสร้างแรงศรัทธาในทีมงาน การกระตุ้นทางปัญญา แม้จะ

ได้คะแนนน้อยที่สุด แต่ยังอยู่ในระดับสูงมาก แสดงให้เห็นว่าครูและบุคลากรเริ่มให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้เกิดการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

2. ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีระดับการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัลอยู่ในระดับ “มากที่สุด” โดยเฉพาะในด้าน สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่า ครูสามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน ด้าน ครูและนักเรียน และ การจัดการเรียนการสอน ก็อยู่ในระดับสูงมาก สะท้อนถึงการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และการจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นตามบริบทของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวัดและประเมินผล ซึ่งสะท้อนถึงข้อจำกัดในการออกแบบการประเมินผลที่เหมาะสมกับรูปแบบออนไลน์ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ดังนี้

2.1 เทคโนโลยีการศึกษากลายเป็นทักษะหลักที่จำเป็นของครูในยุคนิวอร์มัล ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของยูเนสโก (UNESCO, 2021) ที่เน้นว่า การศึกษาหลังโควิด-19 ต้องอาศัยการสร้างสมรรถนะดิจิทัลแก่ครู เพื่อให้สามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ และเชื่อมโยงผู้เรียนกับโลกแห่งข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีคุณภาพ

2.2 ความร่วมมือระหว่างครูกับนักเรียนเป็นปัจจัยส่งเสริมการเรียนรู้ทางไกลที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ที่ต้องอาศัยความเข้าใจบริบทของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ศุภลักษณ์ พรหมพินิจ, 2565)

2.3 ระบบการวัดและประเมินผลยังเป็นจุดที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม ทั้งด้านเครื่องมือ วิธีการ และการตีความผลการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2565) ที่ชี้ว่าการวัดผลแบบเดิมไม่สามารถรองรับลักษณะการเรียนรู้ที่กระจายตัวและอิงสมรรถนะในโลกยุคดิจิทัลได้อย่างแท้จริง

3. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า หากผู้บริหารหรือผู้นำทางการศึกษามีคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง เช่น การสร้างแรงบันดาลใจ การให้ความสำคัญกับบุคลากร และการกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ จะส่งผลต่อทัศนคติ ความร่วมมือ และการปฏิบัติงานด้านการสอนออนไลน์ของครู ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ค้นพบในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังนี้

3.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นตัวแปรทำนายคุณภาพของการเรียนการสอนออนไลน์ได้ โดยเฉพาะในยุคที่บริบทการศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูต้องอาศัยแรงสนับสนุนจากผู้นำที่สามารถสร้างวิสัยทัศน์และแรงจูงใจที่เหมาะสม (Bass & Avolio, 1994)

3.2 ในสถานการณ์นิวอร์มัล ภาวะผู้นำมิใช่เพียงหน้าที่ของผู้บริหาร แต่เป็นทักษะร่วมที่ต้องเกิดในระดับห้องเรียนด้วย ครูที่มีภาวะผู้นำสามารถจัดการเรียนรู้แบบใหม่ได้ดีขึ้น และสามารถโน้มน้าวผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศุภลักษณ์ พรหมพินิจ, 2565)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษา จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับ สูงที่สุด โดยเฉพาะด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามด้วย การสร้างแรงบันดาลใจ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และ การกระตุ้นทางปัญญา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass & Avolio (1994) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล โดยผู้ที่ภาวะผู้นำในลักษณะนี้จะสามารถสร้างแรงจูงใจและส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังสอดคล้องกับงานของ นิภาพร นนธิสอน และคณะ (2563) ที่ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเช่นเดียวกัน

2. การเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า บุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 มีระดับการปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัลอยู่ในระดับ สูงที่สุด โดยเฉพาะด้าน สื่อและเทคโนโลยี ที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ครู และนักเรียน และ การจัดการเรียนการสอน ส่วนด้านที่ได้รับคะแนนต่ำสุดคือ การวัดและประเมินผล ซึ่งสะท้อนถึงความพร้อมด้านเทคโนโลยีของครูและโรงเรียน ในขณะเดียวกันก็แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงเครื่องมือและกระบวนการประเมินผลในระบบออนไลน์ ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิวิชญ์ สนลอย (2565) ซึ่งศึกษาภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ในระดับสูง และมีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับยุคดิจิทัล นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ที่ชี้ว่า การจัดการเรียนรู้ในยุค COVID-19 จำเป็นต้องอาศัยแพลตฟอร์มและเทคโนโลยีที่หลากหลาย ทั้งครูและนักเรียนต้องพัฒนาทักษะดิจิทัล พร้อมทั้งปรับตัวให้สามารถดำเนินการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทออนไลน์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการเรียนการสอนออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง กับการเรียนการสอนออนไลน์ในยุคนิวอร์มัลของบุคลากรทางการศึกษา และมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้นำที่สามารถแสดงบทบาทการเปลี่ยนแปลงอย่างสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ครู จะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในระบบออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญ ผลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และปัทมา จันทพันธ์ (2564) ที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการทำงานของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถใช้คาดการณ์แรงจูงใจของครูได้ในระดับที่สูง ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของผู้นำในการสร้างพลังขับเคลื่อนคุณภาพของการเรียนรู้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ และการกระตุ้นทางปัญญา เพื่อให้สามารถเป็นผู้นำที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อครูและบุคลากรในยุคนิวนอร์มัล

1.2 หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะวิชาชีพครู และบุคลากรทางการศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารจัดการนวัตกรรมการศึกษา เพื่อยกระดับขีดความสามารถของบุคลากรในการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้รูปแบบใหม่

1.3 ครูผู้สอน ควรเสริมสร้างสมรรถนะด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะในการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์

1.4 ควรมีการส่งเสริมให้ครูแสดงภาวะผู้นำในระดับห้องเรียน เพื่อเป็นผู้ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่ยืดหยุ่นและสอดคล้องกับผู้เรียน เนื่องจากการเรียนการสอนในยุคนิวนอร์มัลต้องอาศัยภาวะผู้นำร่วมในทุกระดับ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเชิงลึกเกี่ยวกับ ปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทของโรงเรียน ที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพของการสอนออนไลน์ เช่น วัฒนธรรมองค์กร ขนาดโรงเรียน หรือประสบการณ์ของครู

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับ กระบวนการปรับตัวของครูและผู้บริหาร ในยุคนิวนอร์มัล และเข้าใจกลไกของภาวะผู้นำในเชิงพฤติกรรม

2.3 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในมิติอื่น ๆ เช่น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Innovative Leadership) หรือ ภาวะผู้นำดิจิทัล (Digital Leadership) ซึ่งอาจมีบทบาทสำคัญมากขึ้นในระบบการศึกษายุคใหม่

2.4 ควรมีการวิจัยในระดับนโยบายเพื่อวิเคราะห์ว่า ระบบสนับสนุนจากส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หรือเขตพื้นที่ มีส่วนในการส่งเสริมภาวะผู้นำของครูและผู้บริหารในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์อย่างไร

References

- ขจรศักดิ์ ธรรมธัชกุล ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ และปัทมา จันทพันธ์. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 11. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 10(37), 282.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21. *วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 12(1), 1.
- นิภาพร นนธิสอน สุดารัตน์ สารสว่าง และพร้อมพิไล บัวสุวรรณ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา อำเภอลำลูกกา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ปทุมธานี. *วารสารครุศาสตร์ทรรศน์*. 7 (3), 71.
- ในตะวัน กำหอม. (2559). การวิจัยทางการศึกษา. เล่ม 1. มหาสารคาม: โรงพิมพ์ทีคอม.
- ประภาส วรรณทอง.(2559). การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลนาคู อำเภอนาคู จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 6(2), 112-126.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- ศุภลักษณ์ พรหมพินิจ. (2565). การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครูระดับประถมศึกษาในยุคนิวนอร์มัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 19(1), 45–60.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). การขับเคลื่อนการศึกษาในยุคนิวนอร์มัล. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อภิวิชญ์ สนลอย. (2563). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, 5(1), 90-101.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). Improving organizational effectiveness through transformational leadership. Sage Publications.
- Mushinsky, Paul M. (1997). Psychology applied to work an introductions to industrial and.
- UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. Paris: UNESCO.

วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากร ทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1*

Administrative Organizational Culture and the Success of Educational
Institution Administration among Educational Personnel under Nakhon
Pathom Primary Educational Service Area Office 1

ปริญญา ธรรมชาติ

Parinya Thammachart

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1

Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1, Thailand.

Corresponding Author's Email: ntawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหาร 2) ประเมินระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และ 3) สำนวความสัมพันธระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า 1) วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยเมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าอันดับแรกคือด้านความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความเอื้ออาทร และอันดับสุดท้ายคือด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา 2) ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูงเช่นกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรกคือด้านผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านสถานศึกษา และอันดับสุดท้ายคือด้านครูผู้สอน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: วัฒนธรรมองค์กร; ความสำเร็จ; การบริหาร

* Received February 21, 2025; Revised September 30, 2025; Accepted September 30, 2025

Abstract

The objectives of this research were to: 1. to examine the level of administrative organizational culture, 2. to assess the level of success in educational institution administration, and 3. to explore the relationship between administrative organizational culture and the success of educational institution administration. The sample group consisted of 385 educational personnel. A questionnaire was employed as the research instrument for data collection. Data analysis was conducted using mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings indicated that: 1. the overall administrative organizational culture was at a high level. Considering each dimension, integrity ranked first, followed by personnel diversity, benevolence, and the sense of belonging to the institution, respectively; 2. the overall success in educational institution administration was also at a high level. When classified by aspect, school administrators ranked first, followed by parents and community, the institution, and teachers, respectively; 3. administrative organizational culture was found to have a moderate positive correlation with the success of educational institution administration, with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Organizational Culture; Success; Administration

บทนำ

ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรและบรรยากาศในที่ทำงานชี้ให้เห็นว่าการสร้างบรรยากาศที่ดีในที่ทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมที่สร้างสรรค์ หากพฤติกรรมเหล่านี้ถูกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จะนำไปสู่การพัฒนาและสร้างวัฒนธรรมองค์กรใหม่ที่มุ่งเน้นบรรยากาศการทำงานที่ดี ซึ่งช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันของบุคลากร นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคลากรรู้สึกรักและผูกพันกับเพื่อนร่วมงานและองค์กร โดยการกำหนดค่านิยมหรือวัฒนธรรมองค์กรจะเป็นกรอบในการปฏิบัติตนของบุคลากรในการดำเนินงานภายในองค์กร ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในองค์กรให้มีธรรมเนียมปฏิบัติที่แสดงถึงความมีน้ำใจ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง รักองค์กรและเพื่อนร่วมงาน และเป็นธรรมเนียมที่ทุกคนรับรู้และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จนเกิดพฤติกรรมการให้ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรดั้งเดิม หรือพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถสร้างธรรมเนียมปฏิบัติของบุคลากรที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมหลักขององค์กร ซึ่งเป็นการพัฒนาคนควบคู่ไปกับการสร้างวัฒนธรรมที่เข้มแข็งในองค์กร (จุฬามาศ แก้ววิจิตร, 2556)

วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนคือกรอบความคิดและความรู้สึกที่บุคลากรสร้างขึ้นร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนและส่งต่อไปยังสมาชิกใหม่ ซึ่งทำให้สมาชิกในองค์กรหนึ่งมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่าง

จากสมาชิกในองค์กรอื่น วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในหลายด้าน เช่น ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสมาชิก ช่วยในการตัดสินใจและการสื่อสาร ทำให้สมาชิกรู้สึกผูกพันกับองค์กร และมีการรับรู้สถานการณ์ที่สอดคล้องกัน นอกจากนี้ยังช่วยให้การแสดงพฤติกรรมที่ยอมรับได้มีเหตุผล วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนจึงมีความสำคัญและมีผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างมาก (วิรัช สงวนวงษ์วาน, 2550)

การศึกษาได้รับการคาดหวังให้มีบทบาทสำคัญในหลายด้าน ทั้งสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ โดยเริ่มตั้งแต่การช่วยให้ประชาชนมีความสามารถในการอ่านเขียนและคิดวิเคราะห์ เรียนรู้จริยธรรมและความเป็นพลเมือง รวมถึงการพัฒนาทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความเท่าเทียมในสังคมในระยะยาว อย่างไรก็ตาม การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพสามารถสร้างปัญหาร้ายแรงให้กับประเทศ โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ที่ประชาชนต้องการทักษะการคิดและการดำรงชีวิตที่แตกต่างจากในอดีตอย่างชัดเจน (อรชร วรรณสอน, 2563)

ในปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และพยายามพัฒนาปัจจัยหลายด้านที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดย Reid, David, & Peter (1988) กล่าวว่าความสำเร็จของโรงเรียนขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา เช่น ผู้บริหาร ครู และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จในด้านต่างๆ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนมีปัจจัยหลัก ได้แก่ คุณภาพบุคลากร ซึ่งรวมถึงลักษณะและพฤติกรรมของครูและผู้บริหาร นโยบายและการปฏิบัติ รวมถึงวัฒนธรรมองค์กรด้วย ขณะที่ (Reid, 1988) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้บริหาร และปัจจัยด้านโรงเรียน เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา จะเห็นว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน จนถึงระดับโรงเรียน ซึ่งสามารถเรียกรวมกันว่า “ปัจจัยความสำเร็จทุกระดับ” โดยมีหลายปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารวิชาการ อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ยังขาดการวิจัยที่ชัดเจนเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิผลในแต่ละระดับของการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในแต่ละระดับ ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคาดหวัง ความสำเร็จหมายถึงผลลัพธ์จากการดำเนินงานหรือการทำงานทางวิชาการที่บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด โดยมีส่วนร่วมจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (Gibson, 2000) ความสำเร็จในการบริหารวิชาการของโรงเรียนในแต่ละระดับขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ 1) ระดับนักเรียน ผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึงความสำเร็จควรเน้นที่ผลการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา รวมถึงความสามารถในการตัดสินใจเชิงจริยธรรม 2) ระดับห้องเรียน ผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึงความสำเร็จควรให้ความสำคัญกับผลการเรียนในระดับห้องเรียน ทักษะคิดต่อการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจในการทำงานของครู 3) ระดับโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ที่แสดงถึง

ความสำเร็จควรเน้นที่ผลการเรียนในระดับโรงเรียน ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร (ผลการประเมิน) และประสิทธิผลของโรงเรียน (นิธวัฒน์ อินทสิทธิ์, 2563) หากการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนลดลง จะถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการปรับปรุง ดังนั้น การยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนจึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการศึกษาของโรงเรียนให้สูงขึ้น (สิรพงศ์ พงศ์เชื้อทอง และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์, 2566)

ผู้ศึกษาในฐานะบุคลากรที่ทำงานภายใต้วัฒนธรรมองค์กรขนาดใหญ่ ย่อมมีผลกระทบต่อผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเช่นกัน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในด้านการศึกษา ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาคือผู้ที่มามีบทบาทในการพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร โดยเริ่มจากการพัฒนาตนเองเพื่อให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้วัฒนธรรมองค์กรมีคุณภาพและความเข้มแข็งตามไปด้วย ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจในการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาจะเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพและบรรลุความสำเร็จสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 จำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ ขอบเขต และกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถาม ตามที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นได้เสนอแบบสอบถามนี้ให้กับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1: แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารของบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยแต่ละข้อจะเน้นความสำคัญในแต่ละเรื่อง พร้อมตัวเลือกคำตอบในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 2: แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยแต่ละข้อจะเน้นความสำคัญในแต่ละเรื่อง พร้อมตัวเลือกคำตอบในรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และ พิจารณาความเหมาะสมของภาษาที่ใช้เพื่อให้สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ประเมินว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2.2 นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษาครั้งนี้

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.899

2.4 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวน 385 ชุด เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน ตามจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้:

1. แจกแบบสอบถามพร้อมทั้งชี้แจงและอธิบายวิธีการตอบอย่างถูกต้องให้กับผู้ตอบ รวมถึงการ อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้

2. ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามและนับจำนวนให้ตรงตามจำนวนประชากร หากพบว่าแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลครบถ้วนมาวิเคราะห์ และตีความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลครบถ้วนมาวิเคราะห์ และตีความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า อันดับแรกคือด้านความซื่อสัตย์สุจริต รองลงมาคือด้านความหลากหลายของบุคลากรและด้านความเอื้ออาทร ส่วนอันดับสุดท้ายคือด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย พบว่าอันดับแรกคือด้านผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือด้านผู้ปกครองและชุมชน ตามด้วยด้านสถานศึกษา และอันดับสุดท้ายคือด้านครูผู้สอน ตามลำดับ

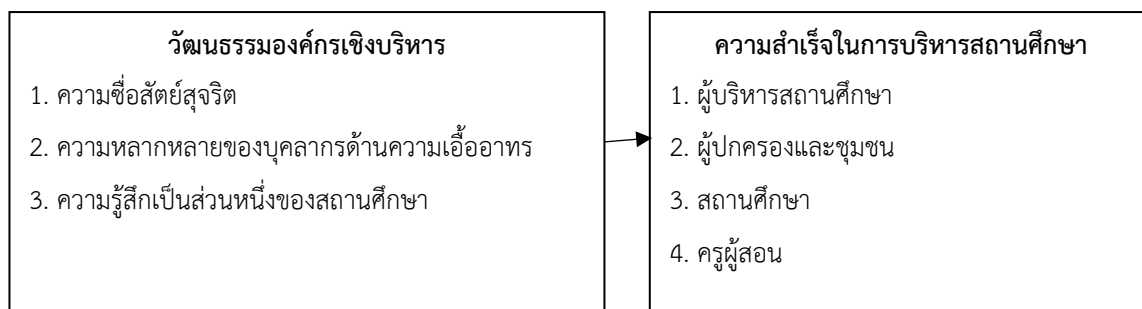
วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1

ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

องค์ความรู้ใหม่

วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหาร ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต, ความหลากหลายของบุคลากรด้านความเอื้ออาทร, ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา และ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษา, ครูผู้สอน

โมเดลเชิงกระบวนการ

จากแผนภาพและโมเดลข้างต้น เราสามารถเห็นว่า วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารที่ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต, ความหลากหลายของบุคลากรด้านความเอื้ออาทร, และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา เป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของบุคคล สังคม และองค์กร ทั้งนี้ ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต้องเกิดจากการร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา, ผู้ปกครองและชุมชน, และครูผู้สอน ที่ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเติบโตและการพัฒนาของทุกฝ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

1. วัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่าอันดับแรกคือด้านความซื่อสัตย์ รองลงมา คือด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความเอื้ออาทร และอันดับสุดท้ายคือด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ข้อมูลนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของกานต์นรี ประสพสุข (2563) ซึ่งศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนวัดบางพระ ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนวัดบางพระอยู่ในระดับสูงเช่นกัน โดยเมื่อพิจารณาเรียงตามค่ามัธยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย จะได้ดังนี้: ด้านการยอมรับ, ด้านความหลากหลายของบุคลากร, ด้านการมอบอำนาจ, ด้านคุณภาพ, ด้านความเอื้ออาทร, ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร, ด้านความไว้วางใจ, ด้านการตัดสินใจ, ด้านความมุ่งประสงค์ขององค์กร และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ตามลำดับงานวิจัยของ

2. ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย

พบว่าอันดับแรกคือด้านผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมาคือด้านผู้ปกครองและชุมชน และอันดับสุดท้ายคือด้านครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภกร บัณเฑาะฐ (2561) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 อยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพการสอนของครูมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามด้วยความพึงพอใจในการทำงานของครู และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา นอกจากนี้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรเชิงบริหารกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของนิวิวัฒน์ อินทสิทสิทธิ์ (2563) ปัจจัยแห่งความสำเร็จพระระดับในการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถอธิบายประสิทธิผลในระดับนักเรียนได้ถึงร้อยละ 52.91 2) ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถอธิบายประสิทธิผลในระดับห้องเรียนได้ถึงร้อยละ 54.05 3) ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถอธิบายประสิทธิผลในระดับโรงเรียนได้ถึงร้อยละ 54.65

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

- 1.1 ผู้บริหารและครูต้องพัฒนางานในโรงเรียนร่วมกัน
- 1.2 ครูต้องให้ความช่วยเหลือเรื่องการบริหารสถานศึกษากับผู้บริหารอย่างสุดความสามารถ
- 1.3 บุคลากรควรมีการเข้ารับฟังธรรมะสม่ำเสมอตามโครงการของโรงเรียน
- 1.4 ผู้บริหารและคณะต้องครูรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรวิจัยศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารการศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่มีบริบทที่แตกต่างกัน
- 2.2 ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรของสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ

References

Kantnaree Prasopsuk. (2020). "Organizational Culture of Bang Phra Temple School." The study found that the organizational culture of Bang Phra Temple School, Master of Education in Educational Administration, Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University.

- Chutamas Kaewphichit, Vichai Atusahajit, and Sombat Kusumawalee. (2011). *102 Diverse Happiness Organizations*. Bangkok: Songkha Creation.
- Thanda Yongyossing. (2017). "Academic Management by School Administrators Under the Yala Primary Education Area Office 3." Master of Education in Educational Administration, Graduate School, Yala Rajabhat University.
- Natakorn Panphumpho. (2018). "Factors Affecting the Success of School Management in Schools Under the Secondary Education Area Office 7." Journal of Educational Research, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, 13(1), 1-3.
- Nithiwat Inthasith. (2020). "Multilevel Causal Factors Affecting the Academic Administration Effectiveness of International Standard Schools Under the Secondary Education Area Office in Bangkok." Journal of Mahachulalongkorn University Ubon, 5(2), 706-720.
- Naitawan Kamhom. (2016). *Educational Research, Volume 1*. Tecom Printing, Maha Sarakham Province, Thongsuk College, Bangkok.
- Benjamaporn Kruesuwan. (2015). "Organizational Culture of Schools and Quality of Life in Teacher Work at Schools Under the Nakhon Pathom Primary Education Area Office 1." Master of Education in Educational Administration, Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University.
- Patcharat Wutiyon. (2022). "Learning from Success: Quality Management in Education Administration for International Standard Schools in the Secondary Education Area Office 39." Master of Education in Educational Administration, Graduate School, Uttaradit Rajabhat University.
- Phakporn Charoenlak. (2018). "Organizational Culture and Teacher Performance According to Professional Standards in Schools Under the Secondary Education Area Office 9." Master of Education in Educational Administration, Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University.
- Wallop Butket. (2019). "Organizational Culture of Schools and Teacher Job Satisfaction in Schools Under the Secondary Education Area Office 9." Master of Education in Educational Administration, Department of Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University.

- Virach Sanguanwongwan. (2007). *Management and Organizational Behavior*. Bangkok: Pearson Education Indo.
- Somkorn Nuan-yaem. (2022). "Managing Organizational Culture of Educational Personnel at Mueang Phochai Phitthayakhom School, Nongki District, Buriram Province." Master of Education in Educational Administration, Thongsuk College.
- Sirapong Phongcheuathong and Phongsak Ruamchomrat. (2023). "Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st Century According to Teachers' Opinions Under the Kanchanaburi Secondary Education Area Office." *Journal of Educational Management and Research Innovation*, 5(1), 13-24.
- Orncharo Wannasorn. (2020). "Future Academic Management of Schools Under Municipalities and 21st Century Learning Skills." Master of Education in Educational Administration, Graduate School, Silpakorn University.
- Gibson James, L. (2000). *Organization : Behavior Structure Process International* (10th ed.) USA. : McGraw Hill.
- Reid, A. (1988). *Southeast Asia in the Age of Commerce 1450-1680. Volume I: The Lands Below the Winds*. Yale University Press.
- Tse ,David K. and Peter C. Wilton . 1988 . "Models of Consumer Satisfaction Formation : An Extension" . *Journal of Marketing Research* .24 (May) : 204-212

อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทาง
การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*

The Influence of Positive Psychological Capital on Quality of Work Life
of Educational Personnel under the Bangkok Primary Educational
Service Area Office

¹ศิวณารอดุม แก้วอดุม, โสภี วิวัฒน์ชาญกิจ และ ในตะวัน กำหอม

¹ Siwanatudom Kaewudom, Sopee Wiwatchankit and Naitawan Kumhom

วิทยาลัยทองสุข

Thongsook College, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: ntawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทวามวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวก 2) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย (M) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) รวมถึงการหาความสัมพันธ์โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า 1) อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมาคือ ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวังในการทำงาน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ตามลำดับ 2) คุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านความภูมิใจในองค์กรรองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านภาวะอิสระจากงาน ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการวิจัยนี้สะท้อนถึงความสำคัญของอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก; คุณภาพชีวิตในการทำงาน; การบริหาร

* Received February 23, 2025; Revised September 30, 2025; Accepted September 30, 2025

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the level of influence of positive psychological capital, 2) study the level of quality of work life, and 3) study the relationship between the influence of positive psychological capital and quality of work life. The sample used in this study consisted of 385 educational personnel. The tools used were questionnaires, and data analysis was conducted by calculating the mean, standard deviation, and determining the relationship using Pearson's correlation coefficient.

The research findings were as follows 1) The overall influence of positive psychological capital was high. When considered by aspect, the highest was self-confidence, followed by optimism, hope in work, and lastly emotional resilience. 2) The overall quality of work life was high. When considered by item, the highest was pride in the organization, followed by career advancement and job security, and lastly freedom from work stress. 3) The overall relationship between the influence of positive psychological capital and quality of work life showed a moderate positive correlation, with statistical significance at the 0.01 level.

Keywords: Positive Psychological Capital; Quality of Work Life; Administration

บทนำ

“ครู” เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษา โดยเป็นผู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการแก่เด็ก มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มีความรู้คู่คุณธรรม มีอิสระทางความคิด แก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ รู้จักป้องกันและแก้ปัญหาในชีวิต จัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนสื่อการเรียนให้เพียงพอและพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ รวมทั้งจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, 2556) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ที่ครูต้องปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งหวังที่จะเห็นความเจริญงอกงามของผู้เรียน

คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นปัจจัยที่องค์การสามารถจัดทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการทำงาน และในการดำเนินชีวิตประจำวันเพื่อตอบสนองความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดเป็นแรงจูงใจในการคงอยู่ปฏิบัติงานกับองค์กรหัวหน้านาน ตลอดจนผู้บริหารจะต้องช่วยกันสำรวจความต้องการ ในการทำงาน ความพึงพอใจในงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อนำมาพัฒนา ปรับปรุง และจัดสรรให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างเหมาะสม เช่น ค่าตอบแทน ให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน การจัดหาสวัสดิการที่ช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทำงาน

ให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในงานเพิ่มเติมผ่านการฝึกอบรม การให้สิทธิเสรีภาพในการทำงานและการตัดสินใจในงานที่ครูและบุคลากรทางการศึกษา รับผิดชอบ การช่วยเหลือสังคมภายนอกผ่านกิจกรรมเพื่อสังคมต่างๆ การมีเวลาพักผ่อนกับครอบครัว และเพื่อนหลังเลิกงานหรือในวันหยุด เป็นต้น เมื่อพนักงานรับรู้ถึงคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีที่ได้รับจากองค์กร ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะทำงานอย่างมีความสุข มีผลการทำงานที่มีประสิทธิภาพและไม่ต้องการที่จะลาออกจากงานหรือหางานใหม่ในองค์กรอื่น (Walton, 1975)

ทุนทางจิตวิทยาด้านบวกแล้ว คุณภาพชีวิตในการทำงาน เป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าจะทำงานกับองค์กรหรือจะลาออกเพื่อไป ทำงานที่องค์กรอื่นที่ดีกว่า เนื่องจากการดำเนินชีวิตในประจำวันของคนเรานั้นต่างก็มีความ ต้องการที่จะมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีความสะดวกสบาย ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข แม้แต่ในการทำงาน ก็เช่นเดียวกัน แต่ละคนต่างก็มีความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จตามท้องถื่นคาดหวัง มีความสุขในการทำงาน ได้รับการยอมรับจากหัวหน้างาน เพื่อนร่วมงาน ตลอดจนผู้ใต้บังคับบัญชาอีกทั้งยังต้องการที่จะได้รับรางวัลหรือสิ่งตอบแทนจากการทำงานนั้นด้วย ขณะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาบางส่วน ต้องการมีเวลาพักผ่อนระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน แม้ว่าความต้องการการตอบสนอง เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของแต่ละคนนั้นจะมีความแตกต่างกัน แต่ทุกคนก็ต้องการการ ตอบสนองความต้องการและความปรารถนา ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจอย่างเพียงพอ ยุติธรรมและมีการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข (ศรุต กาญจนศิริ, 2555)

นอกจากทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อการลาออกของครูและบุคลากรทางการศึกษาแล้ว มีการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อองค์กรยังมีความสัมพันธ์ต่อการลาออกของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยซึ่งสอดคล้องกับงานของ Arnold & Feldman (1982) และ Cho, Johnson & Guchait (2009) ที่พบว่าการลาออกจากการเป็นผลมาจากความผูกพันต่อองค์กร คือ ถ้าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความผูกพันต่อองค์กรมากก็จะมีผลต่อการลาออกลดลง ขณะที่ Buchanan (1974) พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรนั้นสามารถทำนายอัตราการลาออกของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ องค์การจึง ควรแก้ปัญหาการลาออกของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการสร้างความรู้สึผูกพันต่อองค์กรให้เกิดขึ้นในใจของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพราะถ้าครูและบุคลากรทางการศึกษามีความรู้สึกรักและผูกพันต่อองค์กรแล้ว ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็จะไม่ลาออกจากองค์กร

อาชีพครูต้องรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ค่อนข้างหนัก ทั้งหน้าที่ด้านงานสอนที่พบว่าอัตราการ ทำงานมีมากเกินไป หน้าที่ตำแหน่งครูประจำชั้นให้คำปรึกษา หน้าที่การดูแลพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของ นักเรียน ปัญหาการกวดขันกฎระเบียบของนักเรียน ปัญหาส่วนบุคคลที่มีผลต่อการเรียน นอกจากนั้นต้องทำ หน้าที่พิเศษอื่น ๆ ของโรงเรียนเพิ่มเติม เช่น งานงบประมาณของโรงเรียน งานธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ งาน สารสนเทศ งานทะเบียน งานวัดผล งานพิธีการ งานประชาสัมพันธ์ ครูเวรประจำวัน ฯลฯ ความไม่ชัดเจนในบทบาทการ

ปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบต่องาน ไม่สอดคล้องกันระหว่างความคาดหวังของตนกับสิ่งที่ต้องปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในบทบาท จนรู้สึกกดดันและความเครียดในองค์กร (Schwab & Iwanicki, 1982) จากบทบาทหน้าที่เพิ่มเติมทำให้ครูส่วนหนึ่งไม่สามารถที่จะปรับตัวได้ เกิดความขุ่นข้องใจ และไม่พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ การเห็นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง บูรณาการสิ่งแวดล้อม เน้นภูมิปัญญาชาวบ้าน ฯลฯ ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน กังวลใจต่อ สถานภาพของตนเอง ไม่ชอบใจและเกิดความคับข้องใจกับภาระงานใหม่ เกิดความไม่พอใจและไม่มั่นใจว่า จะสามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ หากต้องเผชิญ ปัญหาเหล่านี้ ติดต่อกันก็มีผลต่อสภาพกายและจิตที่จะมีปฏิกริยาตอบสนองกับสถานการณ์นั้น ถ้าไม่ สามารถดำเนินการปรับแก้ก็จะเกิดความเครียด ซึมเศร้าและความท้อแท้ขึ้น เป็นเหตุให้มุมมองความคิด ทักษะคติ อารมณ์และการกระทำเป็นไปในทางลบ ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เลี่ยงงานโดยการขาดงาน ลาป่วย ลากิจ หรือเปลี่ยนงาน ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเปล่า องค์กรต้องสิ้นเปลือง งบประมาณในการจัดสรรบุคลากรใหม่เข้ามาทดแทน ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานและความตั้งใจในการ ปฏิบัติงานนั้น (Maslach & Leiter, 1978)

หากทว่าสถานการณ์ยังคงเป็นเช่นนี้ ก็นับว่าเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพขององค์กรในภาคการศึกษาเป็นอย่างมาก และจะส่งผลเสียต่อตัวโรงเรียนในการพัฒนางานด้านการศึกษาจากการที่ไม่ สามารถรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเหล่านี้ให้อยู่ตามเป้าหมายที่โรงเรียนได้ตั้งไว้ ผลกระทบหรือ ปัญหาที่โรงเรียนไม่สามารถรักษาบุคลากรครูให้คงอยู่ในโรงเรียนได้ ได้ส่งผลต่อความไม่เพียงพอของ บุคลากรครูสายงานการสอน ทำให้อัตราส่วนของครูไม่เพียงพอต่อชั้นเรียน โรงเรียนเสียบุคลากรทางการ ศึกษาที่มีคุณภาพมากความสามารถ ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักเรียน หากไม่แก้ไขหาสาเหตุหรือ สร้างแรงจูงใจให้ครูยังคงอยู่ทำงานต่อในสังกัดกรุงเทพมหานคร ก็จะทำให้ครูที่มีคุณภาพ ครูที่มี ความสามารถไปอยู่ต่างถิ่น ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครยิ่งขึ้น (จิราพร โสตะแก้ว, 2565)

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวไว้นั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวก คุณภาพชีวิตกับความผูกพันต่อองค์กรกับการลาออกจากการงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งจากการศึกษางานวิจัย ต่างๆ แล้ว พบว่า ทุนทางจิตวิทยาด้านบวก และ คุณภาพชีวิตในการทำงาน มีผลต่อการลาออกจากการงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกันก็มีผลต่อการลาออกจากการงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ทางอ้อมโดยผ่านความรู้สึกผูกพันต่อองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาถึงครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนสร้าง สมการพยากรณ์การลาออกจากการงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาทุนทางจิตวิทยาด้านบวก คุณภาพชีวิตในการทำงาน ความผูกพันต่อองค์กร และการออกจากการงานเพื่อนำไปใช้วางแผนพัฒนาและกำหนดนโยบายของสถานศึกษาในการพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีผลการ

ปฏิบัติงานที่มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการศึกษายังช่วยให้องค์กรทราบแนวโน้มความต้องการและเหตุผล ของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่จะตัดสินใจคงอยู่กับองค์กรหรือลาออกจากองค์กร เพื่อนำไป พัฒนาระบบงานในการรักษาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้คงอยู่กับองค์กร และเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนางานวิจัยต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงาน การศึกษา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทาง การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัย โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขต ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครจำนวน 385 คน ได้มาโดยใช้ตารางกำหนด ขนาดตัวอย่างของ ทาร์โร ยามาเน่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยกำหนดจาก วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัย และกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมถึงการกำหนดนิยามศัพท์ เฉพาะ เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้ จากนั้นได้เสนอต่ออาจารย์ที่

ปรึกษาเพื่อขอความเห็นชอบและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่องให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้:

ตอนที่ 1: ระดับอิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยแต่ละข้อจะให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ซึ่งผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบจากแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2: ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยแต่ละข้อจะให้ความสำคัญในแต่ละเรื่อง ซึ่งผู้ตอบสามารถเลือกคำตอบจากแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ทั้งนี้แบบสอบถามนี้ได้ถูกออกแบบเพื่อให้สะท้อนความคิดเห็นและข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลได้อย่างชัดเจนและมีความน่าเชื่อถือ

2. การพัฒนาเครื่องมือ

2.1 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ตรวจสอบความตรงในเนื้อหาและพิจารณาความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อให้การสื่อความหมายชัดเจน โดยการใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาลงความเห็นว่าแต่ละข้อคำถามมีความสอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการวิจัย

2.2 หลังจากที่ได้ค่าความตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ขั้นตอนถัดไปคือการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่างหลักในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเข้าใจและประสิทธิภาพของแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach's Alpha) ซึ่งผลการคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .912 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

2.4 หลังจากที่ได้ตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้ว แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์จึงพร้อมสำหรับการนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างหลักต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษารั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 385 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด ด้วยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การแจกแบบสอบถามและชี้แจงการตอบแบบสอบถาม: ผู้ศึกษาจะทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 ชุด โดยในขณะที่แจกแบบสอบถามจะมีการชี้แจงวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจวิธีการกรอกข้อมูลอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังอธิบายให้ผู้ตอบทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้การตอบแบบสอบถามมีความถูกต้องและตรงกับความต้องการของการวิจัย

2. การตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม: หลังจากการแจกแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อให้มั่นใจว่ามีการตอบครบถ้วนและสมบูรณ์ หากพบว่าแบบสอบถามใดไม่ครบถ้วนหรือมีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาจะดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่ให้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตามความต้องการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล: เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์และครบถ้วนแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้ในระเบียบวิธีวิจัย เช่น การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1: การวิเคราะห์ระดับอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวก

การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้ศึกษาจะใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean, M) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, SD) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วน ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมของอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมาย: เมื่อได้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้ว ผู้ศึกษาจะนำค่าที่ได้มาทำการแปลความหมาย โดยอาจมีการแบ่งระดับค่าเฉลี่ยเพื่อสะท้อนถึงระดับของอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกที่บุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ มี

ตอนที่ 2: การวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

การวิเคราะห์ข้อมูล: ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาผ่านการให้ ค่าเฉลี่ย (M) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยเช่นเดียวกับในตอนต้นที่ 1 ข้อมูลจะได้รับการตรวจสอบและแปลความหมายเพื่อให้เห็นถึงระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่บุคลากรทางการศึกษามี

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์: ผู้ศึกษาจะใช้ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน การวิเคราะห์นี้จะช่วยให้ทราบว่าอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกมีผลหรือสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ มากน้อยเพียงใด

การแปลความหมาย: ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์จะบอกถึงความสัมพันธ์ในเชิงบวกหรือเชิงลบ รวมถึงความสำคัญทางสถิติ (ระดับ p-value) หากมีความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจะช่วยให้สามารถสรุปข้อค้นพบได้อย่างชัดเจน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับอิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวกของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวก โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอันดับที่ 1 คือด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมา คือด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวังในการทำงาน และอันดับสุดท้ายคือด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ตามลำดับ

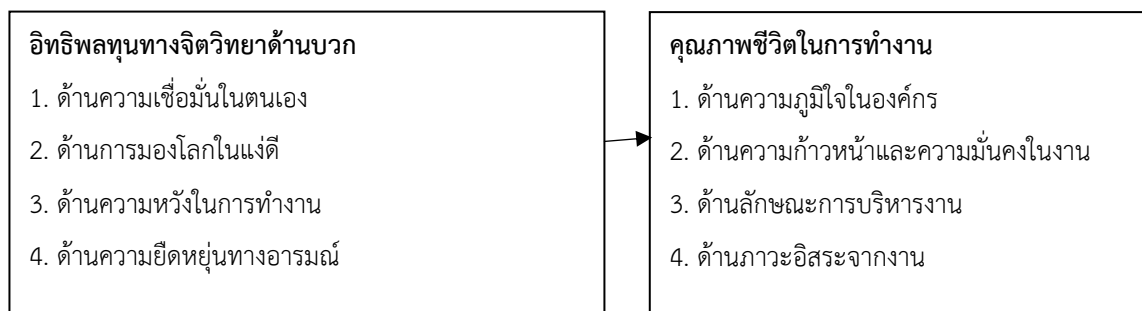
วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา แห่งหนึ่ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน และอันดับสุดท้ายคือด้านภาวะอิสระจากงาน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านสัมพันธ์ภาพในองค์กร รองลงมาคือ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านภาวะอิสระจากงาน และอันดับสุดท้ายคือด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน เท่ากับ ด้านความภูมิใจในองค์กร ตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่

อิทธิพลทางจิตวิทยาต่อบวก ประกอบด้วย ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวังในการทำงาน ด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ และคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย

ด้านความภูมิใจในองค์กร ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านภาวะอิสระจากงาน โมเดลเชิงกระบวนการ

จากแผนภาพและโมเดลข้างต้น เราสามารถเห็นว่า อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกของบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง การมองโลกในแง่ดี ความหวังในการทำงาน และความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน อาทิเช่น ความภูมิใจในองค์กร ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน การบริหารงาน และภาวะอิสระ แนวทางการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคคล สังคม และองค์กร ควรสร้างโปรแกรมที่เน้นการพัฒนาศักยภาพและการส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของบุคลากร เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. อิทธิพลทุนทางจิตวิทยาด้านบวกของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อันดับที่ 1 คือด้านความเชื่อมั่นในตนเอง รองลงมา คือด้านการมองโลกในแง่ดี ด้านความหวังในการทำงาน และอันดับสุดท้ายคือด้านความยืดหยุ่นทางอารมณ์ ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยา คูหา (2564) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก การคิดเชิงอนาคต ความยืดหยุ่นผูกพันในวิชาชีพและการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า 1) ทุนทางจิตวิทยาทางบวกของนักศึกษาอยู่ในระดับสูง การคิดเชิงอนาคตอยู่ใน ระดับปานกลาง ความยืดหยุ่นผูกพันในวิชาชีพ อยู่ในระดับสูง การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิต อยู่ในระดับสูง 2) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการคิดเชิงอนาคต ความยืดหยุ่นผูกพันในวิชาชีพ และการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิต มีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังมีส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญชาติ พรหมดง (2560) ทุนทางจิตวิทยาด้านบวกที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โฮม โปรดักส์ เซ็นเตอร์ จำกัด (มหาชน) ผลการวิจัยพบว่า ระดับทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของพนักงานที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าไม่แตกต่างกัน นอกจากนั้นยังพบว่า ทุนทางจิตวิทยาด้านบวกในภาพรวมมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อันดับที่ 1 คือ ด้านความภูมิใจในองค์กร รองลงมา คือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านลักษณะการบริหารงาน และอันดับสุดท้ายคือด้านภาวะอิสระจากงาน ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของแฮคแมน และโอลด์แฮม (Hackman & Oldham, 1980) ได้ทำการศึกษา ลักษณะของงาน 5 มิติกับความพึงพอใจในงาน และการลาออกจากงาน กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา พบว่า ลักษณะของงานของผู้ให้คำปรึกษา เป็นงานที่ต้องใช้ทักษะที่หลากหลาย มีความสำคัญของงาน และเป็นงานที่มีอิสระทางความคิดในการตัดสินใจ แต่มีเอกลักษณ์ของงานเฉพาะและไม่ค่อยได้รับข้อมูลป้อนกลับ ส่วนด้านความพึงพอใจในงานกลุ่มผู้ให้คำปรึกษา อธิบายว่า ความรู้สึกตอบสนองต่องานเป็นทางบวก แรงกระตุ้นภายในและความพึงพอใจในงานด้านความก้าวหน้าอยู่ในระดับสูง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤตภาส ศัตรูลี (2567) กลไกการเป็นตัวแปรกลางของความพึงพอใจในงาน ความน่าสนใจในงาน และความพยายามในงาน ที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานเชิงนวัตกรรม : มุมมองของทุนทางจิตวิทยา ผลการวิจัยพบว่า ทุนทางจิตวิทยา มีค่าเฉลี่ย 4.26 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมองโลกในแง่ดีมีค่าเฉลี่ย 4.31 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) ความสามารถในการฟื้นตัว หรือความยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ย 4.27 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63) ด้านความหวัง มีค่าเฉลี่ย 4.23 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62) และด้านการรับรู้ความสามารถของตน มีค่าเฉลี่ย 4.23 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67) ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร โสตะแก้ว (2565) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ขึ้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยการยึดมั่นผูกพันกับงาน ทรัพยากรในงาน ทรัพยากรส่วนบุคคล และความพึงพอใจในงานของ ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการยึดมั่นผูกพันกับงาน ด้านทรัพยากรส่วนบุคคล ด้านทรัพยากรในงาน และ ความพึงพอใจในงาน ตามลำดับ 2) ระดับการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังมีส่วนสอดคล้องกับงานวิจัยของอรสา อุดม (2562) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “ปัญสิริวิทยา” จังหวัดกาญจนบุรีผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตการทำงานของครูโรงเรียนวัดห้วยเหินยว “ปัญสิริวิทยา” จังหวัดกาญจนบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยเทศจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนา ความสามารถของบุคคล ด้านความเจริญก้าวหน้าและสวัสดิภาพ ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชุมชน ด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ด้านประชาธิปไตย ในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมที่ถูกต้องลักษณะและปลอดภัย ส่วนด้านจังหวะชีวิต อยู่ในระดับ ปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ พวงทัย (2561) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา

ในสหวิทยาเขตชาวดอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาในสหวิทยาเขตชาวดอย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้สิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและส่งเสริม สุขภาพ ความสัมพันธ์ด้านสังคม การบูรณาการด้านสังคม จังหวะของชีวิตโดยรวม การพัฒนา ความสามารถของบุคคล วิถีปฏิบัติขององค์กร ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน และการให้ ค่าตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรม ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อิทธิพลทางจิตวิทยาด้านบวกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน เรียงตาม ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อันดับที่ 1 คือ ด้านสัมพันธภาพในองค์กร รองลงมาคือ ด้านลักษณะการบริหารงาน ด้านภาวะอิสระจากงาน และอันดับสุดท้ายคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน เท่ากับ ด้านความภูมิใจในองค์กร ตามลำดับสอดคล้องกับงานวิจัยของและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราพร โสตะแก้ว (2565) การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ขึ้นตอน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในทางบวกระดับปานกลาง พบว่าปัจจัยด้านการยึดมั่นผูกพันกับงาน ด้านทรัพยากรในงาน ด้านทรัพยากรส่วนบุคคลและด้าน ความพึงพอใจในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัด พบว่ามีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ4)ปัจจัยที่ส่งผลสามารถ ร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ45.40 โดยปัจจัยด้านทรัพยากรในงาน และด้านความพึงพอใจในงานพยากรณ์ส่งผลต่อการคงอยู่ในงานอาชีพ ของข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.67 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ร้อยละ 45.40 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยา คูหา (2564) ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก การคิดเชิงอนาคต ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพและการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า 1ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกระดับสูงมีผลต่อตัวแปรทั้งสามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่าทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกระดับต่ำ กล่าวคือ การคิดเชิงอนาคต ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ และการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิต สถานศึกษาควรส่งเสริมพัฒนาทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่เป็นจุดอริยทรัพย์ให้แก่ผู้เรียน เพราะยังผู้เรียนมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมากเพียงใด ก็จะมีการคิดเชิงอนาคต และความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพมากเพียงนั้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผู้วิจัย

- 1.1 ต้องมีความเชื่อว่าสามารถพัฒนาความสามารถและทักษะของตัวเองได้
- 1.2 ต้องมีความเชื่อว่าปัญหาและอุปสรรคในการทำงานจะสามารถแก้ไขและข้ามผ่านไปได้

ด้วยความพยายามและการทำงานร่วมกัน

- 1.3 ต้องมีความเชื่อว่าทุกสถานการณ์สามารถมีทางออกที่ดีได้
- 1.4 ต้องมีความเชื่อว่าสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วในทุกสถานการณ์

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 นอกจากการใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ อาจพิจารณาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เกี่ยวกับอิทธิพลของทุนทางจิตวิทยาด้านบวกและคุณภาพชีวิตในการทำงาน การใช้วิธีการเชิงคุณภาพจะเพิ่มความครบถ้วนและความลึกซึ้งในงานวิจัย

2.2 ศึกษาปัจจัยเสริมอื่นๆ ที่อาจมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน เช่น สิ่งแวดล้อมการทำงาน นโยบายองค์กร การสนับสนุนทางสังคม หรือการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะ การวิเคราะห์ และความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงาน

References

- Kamchai Senakit. (2018). "Quality of Work Life of Teachers Under the Secondary Education Service Area Office 26." *Sripatum Chonburi Academic Journal*, 15(1), 245-252.
- Kanchana Sutthaniam. (2018). "Development of Positive Psychological Capital in Pre-service Teachers Through Group Counseling." *Journal of Psychiatric Nursing and Mental Health*, 32(1), 17-32.
- Kritthiphat Sattrulee. (2024). "Mediating Mechanism of Job Satisfaction, Job Interest, and Effort on Innovative Work Behavior: A Perspective of Psychological Capital." Master of Business Administration, Silpakorn University.
- Jiraporn Sotkaew. (2022). "Study on Factors Influencing the Retention of Civil Servant Teachers in Bangkok." Master's Thesis, Srinakharinwirot University.
- Danusorn Kumsuk. (2021). "Quality of Work Life of Teachers and Educational Personnel at Bang Krui Kindergarten School (Wat Si Prawat)." Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University.

- Nisaraporn Chaemchungam. (2019). "Participatory Management and Quality of Work Life of Teachers in Schools Under the Local Education Group 4, Local Government." Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University.
- Naitawan Kamhom. (2016). Educational Research, Volume 1. Tecom Printing, Maha Sarakham Province, Thongsuk College, Bangkok.
- Priyaporn Puangthai. (2018). "Quality of Work Life of Educational Personnel in the Suwannee District Schools Under the Suphanburi District 3 Primary Education Area Office." Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University.
- Srut Kanchanhirun. (2012). "The Relationship Between Transformational Leadership, Quality of Work Life, and Organizational Commitment: A Case Study of a State Enterprise in Thailand." Thammasat University.
- Somkiat Tangkitvanich et al. (2013). "Proposals for Reforming Basic Education to Create Accountability." Retrieved March 10, 2013, from <http://tdri.or.th/priorityresearch/educational-reform-accountability>.
- Sanchat Promdong. (2018). "Positive Psychological Capital and Its Impact on Work Performance: A Case Study of Home Products Center Public Co., Ltd." Independent Study, Master of Business Administration, Department of General Management, Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Orcha Udom. (2019). "Quality of Work Life of Teachers at Wat Wai Niew Pun Siri Witthaya School, Kanchanaburi Province." Department of Educational Administration, Faculty of Education, Silpakorn University.
- Ariya Khua. (2021). "Positive Psychological Capital, Future Thinking, Professional Commitment, and the Application of Psychology for Life of Students at Prince of Songkla University, Pattani Campus." Faculty of Education, Prince of Songkla University.
- Arnold, H.J. and Feldman, D.C. (1982) A Multivariate Analysis of the Determinants of Job Turnover. *Journal of Applied Psychology*, 67, 350-360.
- Buchanan, B. (1974). Building organizational commitment: The socialization of managers in work organizations. *Administrative Science Quarterly*, 19, 533-546.
doi:10.2307/2391809

Cho, S., Johanson, M. and Guchait, P. (2009) Employees Intent to Leave: A Comparison of Determinants of Intent to Leave versus Intent to Stay. *International Journal of Hospitality Management*, 28, 374-381.

<https://doi.org/10.1016/j.ijhm.2008.10.007>

Hackman, J.R., & Oldham, G.R. (1980). *Work redesign*. Reading, MA: Addison-Wesley.

Leavitt, C. and Walton, J. (1975) Development of a Scale for Innovativeness. *Advances in Consumer Research*, 2, 545-554.

Maslach, C. & Jackson, S.E. (1981). The Measurement of Experienced Burnout. *Journal of Organizational Behavior*, 2(2), 99-113. <https://doi.org/10.1002/job.4030020205>.

Schwab, Richard L. and Edward F. Iwanicki. (1982, Summer). "Who are Our Burned Out Teacher?," *Educational Research Quarterly*. 7(2):5 - 16 .

การเล่าเรื่องสื่อพหุรูปแบบและการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของแนวคิดปรัชญาเต๋า:
กรณีศึกษาสื่อโปสเตอร์ละครโทรทัศน์ “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร”
ฉบับภาษาไทย**

Multimodal Narration and Cross-cultural Communication of Taoist
Philosophy: A Case Study of Thai-language Poster for Television Series
“Legend of Laozi”

เหยา ซื่อฉี

Yao Siqi

มหาวิทยาลัยภาษาและการค้าต่างประเทศกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน

Guangdong University of Foreign Studies, P. R. China.

Corresponding Author's E-mail: krisevaysq@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการใช้วาทกรรมในสื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย ซึ่งออกอากาศในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ. 2017 และได้รับความนิยมนจากผู้ชมจำนวนมาก โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ครอบคลุมภาษาศาสตร์ไวยากรณ์ระบบเชิงหน้าที่ (SFL) และการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (MDA) เพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายของวาทกรรมที่ประกอบด้วยภาษาและภาพในแง่มุม 5 มิติ ได้แก่ (1) มิติทางวัฒนธรรม (2) มิติทางสถานการณ์บริบท (3) มิติทางอรรถศาสตร์ (4) มิติทางรูปแบบ และ (5) มิติทางสื่อกลาง

ผลการศึกษาพบว่า วาทกรรมในภาพโปสเตอร์ดังกล่าวใช้การสื่อสารด้วยรูปแบบเชิงภาษาและภาพเป็นหลัก เพื่อถ่ายทอดทัศนะ โดยผสมผสานกับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น สี สัน รูปภาพ และอักษรข้อความ ทำให้เห็นถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรม ฉากสถานการณ์ และอุดมการณ์ของละครต้นฉบับจีนอย่างเต็มเปี่ยม อย่างไรก็ตาม ภาพโปสเตอร์ไม่เพียงแต่กลั่นกรองเนื้อหาและสาระสำคัญของละครเท่านั้น แต่ยังใช้ทัศนศิลป์ในการช่วยให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจถึงภูมิปัญญาและแก่นแท้ของสารัตถะที่แฝงอยู่ในคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” ของเล่าจื๊อ ดังนั้น การสื่อสารในรูปแบบพหุสื่อเช่นนี้ นอกจากช่วยเผยแพร่ความหมายแฝงเชิงจิตวิญญาณของสำนักปรัชญาเต๋าดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังสร้างแบบอย่างการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ส่งเสริมการผสมผสานและสะท้อนบทเรียนร่วมกันทางวัฒนธรรมระหว่างจีนและไทย

* Guangdong Regular Program (Youth Project) of 14th Five-Year Plan on Philosophy and Social Sciences “A Study on the Cross-cultural Transmission and Influence of the *Tao Te Ching* and its Ideological Systems in Thailand” (Project Number: GD22YWW01)

广东省哲学社会科学规划青年项目：《道德经》及其思想体系在泰国的跨文化传播与影响研究 (项目编号：GD22YWW01)

* Received May 29, 2025; Revised September 14, 2025; Accepted September 30, 2025

คำสำคัญ: การวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ; สื่อโปสเตอร์; ปรัชญาเต๋า; เล่าจื๊อ; การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

Abstract

This article studies characteristic discourse in the Thai-language poster for the popular Chinese television series “The Legend of Laozi”, broadcast in Thailand in 2017 and garnered a substantial audience, according to systemic functional linguistics (SFL) and multimodal discourse analysis (MDA). Metafunctional meaning of discourse is also considered with five levels of linguistic and visual semiotics: (1) cultural context; (2) situation; (3) semantics; (4) form; and (5) media.

Results are that MDA of Thai language poster is mainly based on linguistic and visual modes, integrating colors, images, and texts, to express the original series ideology, cultural background, and situations. In addition to moderating the series core content, the poster image used visuals to convey wisdom from the *Tao Te Ching* to Thai audiences. Therefore, this multimodal narrative communication effectively transmitted the essence of Taoist philosophy and provided a model for international cross-cultural communication, promoting cultural exchange and mutual learning between China and Thailand.

Keywords: Multimodal discourse analysis (MDA); Poster media; Taoist philosophy; Laozi; Cross-cultural communication

บทนำ

สื่อพหุรูปแบบ (Multi-modal) หมายถึง การใช้งานรูปแบบสัญญาณหลายชนิดอย่างครอบคลุมเพื่อสร้างผลิตผลเชิงสัญญาณใหม่อย่างหนึ่งให้เกิดขึ้น (Kress & van Leeuwen, 2001) ภาพโปสเตอร์ละครโทรทัศน์มีรูปแบบสัญญาณหลากหลายชนิด ถือเป็นตัวบ่งชี้วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบที่เป็นแบบอย่างซึ่งถ่ายทอดข้อมูลและดำเนินการสื่อสารแลกเปลี่ยนผ่านทัศนสัญญาณ (visual semiotics) โดยผสมผสานภาษากับสื่อรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษา (เช่น แบบอักษร สี สัน รูปภาพแสดง ฯลฯ) ในการส่งทอดหัวเรื่องหลักของละครโทรทัศน์แก่ผู้ชม เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์การทำโฆษณาสำหรับภาพยนตร์และละครโทรทัศน์อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ภาพโปสเตอร์ยังเปรียบเสมือนหน้าต่างในการสะท้อนความเข้าใจเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ ดังนั้น การออกแบบทางสุนทรียภาพของสื่อโปสเตอร์จึงมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการเผยแพร่ข้ามวัฒนธรรมระหว่างการสื่อสาร (Chen & Gao, 2022)

“เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” 《老子传奇》 เป็นละครโทรทัศน์เรื่องแรกที่กล่าวถึงชีวประวัติของเล่าจื๊อ ผู้ริเริ่มสำนักเต๋าของจีน โดยถ่ายทอดแนวคิดหลักของปรัชญาเต๋ออันลึกซึ้งให้ผู้ชมได้รับรู้ผ่านเรื่องราวของเล่าจื๊อ โดยได้เผยแพร่และออกอากาศในประเทศไทยเมื่อปี ค.ศ. 2017 ผู้ชมชาวไทยอาจพบอุปสรรคในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ในกระบวนการถอดรหัสรูปแบบสัญญาณอันหลากหลายจากภาพโปสเตอร์ฉบับภาษาไทย เช่น หัวเรื่องหลัก โครงเรื่อง หลักคำสอน นัยแฝงเชิงวัฒนธรรม และข้อมูลอื่น ๆ

ที่ภาพโปสเตอร์ละครโทรทัศน์มุ่งหมายจะถ่ายทอด เนื่องจากแนวคิดปรัชญาเต๋าที่ลึกซึ้งและความแตกต่างข้ามวัฒนธรรม

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาพโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย ซึ่งเป็นสื่อพหุรูปแบบตามแนวคิดและทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (Multimodal discourse analysis, MDA) เพื่อเผยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งระหว่างสัญลักษณ์ทางภาพกับหลักปรัชญาของเล่าจื๊อ และช่วยให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจแก่นแท้ของวัฒนธรรมเต๋าในจีนได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การใช้วาทกรรมภาษาและภาพในการสื่อความหมายตามมิติ 5 ประการในสื่อโปสเตอร์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (Multimodal discourse) หมายถึง ปรากฏการณ์ที่ใช้ระบบการรับรู้ต่าง ๆ เช่น การมองเห็น การได้ยิน การดมกลิ่น และระบบการรับรู้อื่น ๆ เพื่อสื่อสารผ่านวิธีการต่าง ๆ และทรัพยากรเชิงสัญลักษณ์ที่หลากหลาย เช่น ข้อความ รูปภาพ เสียง ฯลฯ ซึ่งรูปแบบ (form) สื่อกลาง (medium) และสื่อรูปแบบ (modal) ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (Zhang, 2018)

การวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (Multimodal discourse analysis, MDA) เป็นกรอบการวิเคราะห์สำคัญในสาขาวิชาการศึกษาวาทกรรมและการสื่อสาร โดยมุ่งเน้นศึกษาการโต้ตอบและการสื่อสารผ่านสื่อหลายรูปแบบ เช่น ภาษา ภาพ เสียง ท่าทาง ฯลฯ เพื่อแสดงปรากฏการณ์การสื่อสารที่ซับซ้อน (Zhang, 2009) กรอบแนวคิดนี้ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับภาษาเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม (social semiotic) และศักยภาพทางความหมาย (meaning potential) จากมุมมองทางภาษาศาสตร์ไวยากรณ์ระบบเชิงหน้าที่ (Systemic functional linguistics, SFL) ซึ่งเชื่อว่าระบบสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่รูปภาษาก็เป็นแหล่งที่มาสำคัญในการผลิตสร้างความหมาย นอกจากนี้ยังประสมรวมหลักทฤษฎีระบบ (systems theory) ที่เน้นย้ำความสำคัญว่าถ้อยคำวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบนั้น มีลักษณะความเป็นระบบอยู่ในตัว และรับเอาสมมติฐานเชิงอภินิหาร (meta-function hypothesis) มาใช้ โดยเชื่อว่าวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบเพียบพร้อมควบคู่ทั้งคุณสมบัติหลากหลายประการ ได้แก่ หน้าที่ด้านการถ่ายทอดความคิด (Ideational metafunction) หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) และหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ (Textual metafunction) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับทฤษฎีขอบเขตบริบทภาษา (register) เช่นเดียวกับวาทกรรมที่พึงพาสัญลักษณ์เชิงภาษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งชี้แจงว่ามีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้นระหว่างปัจจัยเชิงบริบทภาษาและการถอดความทางความหมายอย่างกระจ่างแจ้งแน่ชัด (Zhu, 2007)

ยิ่งไปกว่านั้น มาร์ติน (Martin, 1992) ยังเสนอเพิ่มเติมว่า หลักทฤษฎีภาษาศาสตร์ไวยากรณ์ระบบเชิงหน้าที่ สามารถเป็นกรอบโครงสร้างสำหรับหลักทฤษฎีในการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบได้โดยตรง ซึ่งประกอบด้วยระบบ 5 มิติ ได้แก่ (1) มิติทางวัฒนธรรม (the level of context of culture) (2) มิติทางสถานการณ์บริบท (the level of context of situation) (3) มิติทางอรรถศาสตร์ (the semantic level) (4)

มิติทางรูปแบบ (the formal level) และ (5) มิติทางสื่อกลาง (the level of media) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) **มิติทางวัฒนธรรม:** มิติดังนี้เป็นมิติสำคัญในการสื่อสารพหุรูปแบบ ซึ่งเป็นพื้นฐานของมิติทางสถานการณ์บริบทในการสื่อสาร โดยหลักแล้วเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับวิธีการคิด และกฎเกณฑ์ทางสังคม ซึ่งอุดมการณ์นี้ประกอบด้วยรูปแบบการคิด ปรัชญาการปฏิบัติตัวต่อสังคม และวิธีการดำรงชีวิตของผู้คน (Zhang, 2009)

(2) **มิติทางสถานการณ์บริบท:** สถานการณ์บริบท หมายถึง สถานะของกิจกรรมทางภาษาในเวลาและสถานที่ที่เฉพาะเจาะจง โดยพฤติกรรมในการสื่อสารในบริบทเฉพาะนี้จะถูกจำกัดโดยปัจจัยบริบท ซึ่งครอบคลุมคุณลักษณะที่กำหนดจากปัจจัยหลัก 3 ประการ ได้แก่ บริบท (field) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (tenor) และช่องทางการสื่อสาร (mode) ของถ้อยคำวาทกรรม (Halliday & Hasan, 1989; Zhang, 2009) ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ไวยากรณ์ระบบเชิงหน้าที่ได้เรียกปัจจัยเหล่านี้ว่า ขอบเขตบริบทภาษา (register)

(3) **มิติทางอรรถศาสตร์:** สำรวจความหมายทางวาทกรรมที่สร้างขึ้นโดยสื่อรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงการสื่อความหมายปฏิภพด้านความคิดของภาษา (Ideational meaning) การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interpersonal meaning) และการสื่อความหมายปฏิบัติการของภาษา (Textual meaning)

(4) **มิติทางรูปแบบ:** มิติดังนี้เกี่ยวข้องกับระบบที่ใช้ในการสร้างความหมายของสื่อรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงระบบไวยากรณ์ทางภาษา ระบบไวยากรณ์ทางสื่อทัศนยะ (Visual grammar) และระบบการแสดงความหมายในสื่อรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งมุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสื่อรูปแบบที่แตกต่างกัน จาง เต๋อหลู่ (Zhang, 2009) ได้วิจัยค้นคว้าลงลึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์ 2 ประเภทรหว่างสื่อรูปแบบต่าง ๆ คือ ความสัมพันธ์ที่เสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน (Complementary relationship) และความสัมพันธ์ที่ไม่เสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน (Non-complementary relationship)

(5) **มิติทางสื่อกลาง:** มุ่งเน้นการสำรวจลักษณะเฉพาะของระบบสื่อต่าง ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างกัน โดยแบ่งออกเป็นระบบภาษา (Linguistic system) กับระบบที่ไม่ใช่ภาษา (Nonlinguistic system) ซึ่งระบบภาษาประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ภาษาบริสุทธิ์ (Pure language) และภาษาเทียบเคียงคำพูด (Paralanguage) ส่วนระบบที่ไม่ใช่ภาษาประกอบด้วย 2 ประเภทหลัก ได้แก่ ระบบที่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Body-related) และระบบที่ไม่เกี่ยวข้องกับร่างกาย (Non-body-related)

อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้แนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบของเครส กับ แวน เลียวเวน (Kress & van Leeuwen, 2006) มาร์ติน (Martin, 1992) และจาง เต๋อหลู่ (Zhang, 2009) ในการศึกษาสื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เลวี่จื่อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย จึงอาจช่วยให้เห็นรายละเอียดของการใช้สัญลักษณ์และภาพในการสื่อความหมายทั้งแง่มุม 5 มิติ ตลอดจนอาจช่วยเปิดมุมมองใหม่สำหรับการศึกษาวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาศาสตร์ไวยากรณ์ระบบเชิงหน้าที่ (SFL) และการ

วิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ (MDA)

2. เก็บรวบรวมข้อมูลสื่อโปสเตอร์ที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ทางการของช่อง 9 เอ็มคอต เอชดี (9 MCOT HD, <http://tv.mcot.net/index?>) ช่อง 9 MCOT HD ชื่อเดิมในสมัยเริ่มแพร่ภาพครั้งแรกปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2498 คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม เป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งดำเนินกิจการผ่านยุคสมัยและการเปลี่ยนแปลงของโลกมาอย่างยาวนาน นำเสนอทั้งข่าวสาร ความบันเทิง รายการสารคดี ฯลฯ อันหลากหลายสำหรับผู้ชมทุกช่วงอายุ ทั้งยังมีการซื้อลิขสิทธิ์ซีรีส์ต่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย นำมาฉายในประเทศไทย

3. วิเคราะห์ลักษณะการใช้วาทกรรมในสื่อโปสเตอร์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทยทั้งหมดในเชิงคุณภาพ โดยเน้นการวิเคราะห์ความหมายทางวาทกรรมผ่านวิธีการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบที่เหมาะสม พิจารณาจากลักษณะการใช้ภาษาและรายละเอียดของภาพในมิติทั้งห้า ได้แก่ (1) มิติทางวัฒนธรรม (2) มิติทางสถานการณ์บริบท (3) มิติทางอรรถศาสตร์ (4) มิติทางรูปแบบ และ (5) มิติทางสื่อกลาง

4. นำเสนอผลการวิจัยที่ศึกษาตามพรรณนาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ โดยอธิบายพร้อมอ้างอิงตัวอย่างจากสื่อโปสเตอร์ที่ใช้เป็นข้อมูล

5. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ข้อมูลจากการสืบค้นสื่อโปสเตอร์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย พบจำนวน 12 รายการ ถูกบันทึกและนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) และวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative analysis) โดยแบ่งหมวดหมู่ข้อมูลตามประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางวัฒนธรรม (the level of context of culture)

ภายใต้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมในยุคดิจิทัลใหม่ มิติทางวัฒนธรรมของวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบผลิตสร้างและเผยแพร่ร่วมกันโดยผ่านสื่อกลางที่ซับซ้อนนานาชนิด เช่น ภาษา รูปภาพ เสียง เทคโนโลยี ฯลฯ เพื่อสะท้อนจิตวิญญาณวัฒนธรรมแห่งชนชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชาติ (Wu, 2021) มิตินี้จึงไม่เพียงเป็นส่วนสำคัญที่สุดในวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ แต่ยังเป็นพื้นฐานของอีกสี่มิติในการวิเคราะห์ อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมีความเหลื่อมล้ำอย่างชัดเจนในการตระหนักรู้ต่อองค์ประกอบหลักของภาพโปสเตอร์ จึงควรคำนึงถึงบริบทวัฒนธรรมในท้องถิ่นอย่างรอบคอบ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาพโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย สะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ของวัฒนธรรมสำนักปรัชญาเต๋าประเทศจีนอย่างลึกซึ้ง ในกระบวนการเผยแพร่ข้ามวัฒนธรรมจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อการปรับตัวทางบริบทวัฒนธรรมนั้น ๆ เป็นพิเศษ ตัวอย่างเช่น

[ตัวอย่างที่ 1]

Figure 1: Poster Media in the Cultural Dimension

(หมายเหตุ: เฟสบุ๊คช่อง 9 เอ็มคอต เอชดีประชาสัมพันธ์)

ละครโทรทัศน์จีนเรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ผลิตโดยบริษัทเหอชางเจิ้งเต้า (和昌正道) ภาพยนตร์และโทรทัศน์เชิงวัฒนธรรมแห่งปักกิ่ง จำกัด เป็นผลงานละครโทรทัศน์เรื่องแรกที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด วิถีชีวิต กระทั่งสิ้นอายุขัยของเล่าจื๊อผู้ก่อตั้งสำนักปรัชญาเต๋าที่ยิ่งใหญ่ของประเทศจีน

ละครโทรทัศน์นี้กำกับร่วมงานโดยเฉินเว่ยกั๋ว (陈卫国) และฝัวหว่า (繁华) โดยมีฝัวหว่า กั๋วจื่อซี (郭子溪) เหมยเหนียนเจีย (梅年佳) หลิวจุน (刘钧) สหู่หวานซาน (许还山) และคนอื่น ๆ เป็นนักแสดงนำ ออกอากาศครั้งแรกที่ช่อง 1 สถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแห่งประเทศจีน (中国教育电视台) เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 2016 ฉากหลังของละครอยู่ในช่วงยุคโกลาหลและข้อพิพาทขัดแย้งในปลายสมัยราชวงศ์โจวตะวันออกตามข้อมูลประวัติศาสตร์ ผ่านยุคราชเจ้าประมุขห้าราชวงศ์ ได้แก่ เจิ้งจวงกง (郑庄公) ฉีหวงกง (齐桓公) จิ้นเหวินกง (晋文公) ฉินมู่กง (秦穆公) และฉู่จวงหวัง (楚庄王) และใช้ประสบการณ์ของเล่าจื๊อเป็นเส้นเรื่องหลัก บอกเล่าเรื่องราวตำนานการศึกษาบรรพบุรุษ ตระหนักรู้ในบรรพบุรุษ บรรลุบรรพบุรุษ และการเผยแผ่บรรพบุรุษตลอดทั้งชีวิตของเล่าจื๊อ กระทั่งเขียนสำเร็จเป็นงานประพันธ์เรื่อง “เต๋าเต๋อจิง” ผ่านความทุกข์ยากตรากตรำ เพื่อเผยแพร่นำแนวคิดเชิงศีลธรรมตามที่เล่าจื๊อได้อธิบายแก่โลกหล้า

ด้วยความน่าสนใจของละครโทรทัศน์ “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” รายการ ASIAN SERIES ของช่อง 9 MCOT HD หมายเลข 30 จึงร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการนำเสนอตำนานชีวประวัติของศาสนาจารย์ผู้สร้างหลักเกณฑ์จริยธรรม ขนบวิถี ซึ่งส่งผลต่อแนวคิด และการประพฤติปฏิบัติของชาวจีนมาอย่างยาวนานผ่านซีรีส์ฟอร์มยักษ์ซึ่งใช้ทุนสร้างมหาศาล โดยกำหนดฉายทางโทรทัศน์ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ใน ASIAN SERIES เวลา 22.00-23.30 น. ลงจอตอนแรกวันที่ 1 กรกฎาคม 2560

หลังจากละครโทรทัศน์เริ่มฉายในไทย ผู้ชมบนยูทูปต่างประทับใจเนื้อเรื่องและการนำเสนอ โดยมองว่าการนำเสนอในรูปแบบละครโทรทัศน์ทำให้เข้าใจง่าย มีประโยชน์ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคม หลักธรรมคำสอนเป็นแก่นแท้ของธรรมชาติ สอดคล้องกับความเป็นจริงและวิถีทัศน์โลก เนื้อเรื่องและการแสดงกระตุ้นให้ติดตาม พร้อมสัมผัสถึงคำสอนและตัวตนของจอมปราชญ์ โดยหลักคำสอนเล่าจื๊อมีความใกล้เคียงศาสนาพุทธ จึงนำมาปรับใช้ในชีวิตรและผสมผสานกับแนวคิดของคนไทยได้ง่าย อีกทั้งยังเป็นการสร้างสะพานเชื่อมปรัชญาจีนโบราณกับวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนและสร้างความสามัคคีทางวัฒนธรรม

จากการวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์พบว่า ภาพที่ 1 สื่อถึงแนวความคิดและรูปแบบพฤติกรรมที่ซ่อนอยู่ในฉากสถานการณ์พหุรูปแบบของละครต้นฉบับ โดยยังคงสงวนรักษารูปแบบประกอบทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของจีน

ไว้ และเผยแพร่แก่นสารัตถะของสำนักปรัชญาเต๋าตั้งเดิม ทำให้ลักษณะเฉพาะของวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบในละครต้นฉบับภาษาจีนสามารถถูกถ่ายทอดอย่างครบถ้วนผ่านโปสเตอร์ภาษาไทย ซึ่งฉากหลังในภาพโปสเตอร์ใช้แนวเทือกเขาทอดยาวต่อเนื่องไม่ขาดสายและเมฆหมอกห่อหุ้มปกคลุมไปทั่วเป็นหลักสำคัญ เล่าจื๊อผู้อาวุโสผมขาวในภาพฉากนี้สวมใส่ชุดเสื้อผ้าอาภรณ์แบบดั้งเดิม นั่งตัวตรงศึกษาค้นคว้าอ่านแผ่นตำราไม้ไผ่อยู่ที่เบาะหน้าโต๊ะเขียนตำราทรงยาว ซึ่งมีตะเกียงน้ำมัน พู่กัน หมึก และจดหมายแผ่นไม้ไผ่บนโต๊ะ เป็นสัญลักษณ์ของอารยธรรมจีนโบราณอันลึกซึ้ง

ยิ่งกว่านั้น เนื่องจากคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” เดิมประพันธ์บนตำราแผ่นไม้ไผ่ จึงกลายเป็นสื่อกลางสำคัญในการถอดอธิบายแนวคิดเต๋า เล่าจื๊อดำรงตนอยู่ท่ามกลางทิวเขาธารน้ำสดใส ทศนิยมภาพเปิดกว้าง ดุจดั่งวัยล่องอย่างสุขใจในทะเลมหาสมุทรอันไพศาลของคัมภีร์จีนโบราณ เพื่อแสวงหาปัญญาแห่งปราชญ์เมธีในอดีต ทำให้ตระหนักรู้ถึงความสัมพันธ์ที่เป็นเอกภาพของความกลมกลืนระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เต๋า และอุปนิสัยจิตใจ จะเห็นได้ว่า การร่อนเร่เตร็ดเตร่เสรีในแจ้งจิตวิญญาณ ช่วยนำความลึกลับทางปรัชญาไปสู่การผสมผสานรวมกับบริบทเชิงสุนทรียภาพของบรรพตและชลธารอย่างสมบูรณ์แบบ เผยเสน่ห์อันเลอค่าที่มีเอกลักษณ์แห่งวัฒนธรรมทางตะวันออกอย่างชัดเจน

2. การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางสถานการณ์บริบท (the level of context of situation)

ภายใต้บริบทภาษาที่เฉพาะเจาะจง กิจกรรมการสื่อสารควรถูกจำกัดด้วยปัจจัยด้านสถานการณ์บริบท โดยหลักแล้วรวมถึงบริบท (field) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (tenor) และช่องทางการสื่อสาร (mode) ของถ้อยคำวาทกรรม (Zhang, 2009) ปัจจัยสำคัญเหล่านี้ประกอบสร้างกรอบการวิเคราะห์ในมิติทางสถานการณ์บริบทร่วมกัน ซึ่งบริบทเชิงสถานการณ์แวดล้อม (Situational context) มีบทบาทสำคัญต่อการก่อสร้างความหมายของวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ และได้รับอิทธิพลจากขอบเขตบริบทภาษา (register) เมื่อบูรณาการปัจจัยดังกล่าว จะช่วยให้เข้าใจอิทธิพลระดับลึกของสถานการณ์บริบทที่มีต่อกระบวนการสื่อสารอย่างรอบด้านยิ่งขึ้น (Halliday & Hasan, 1989) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ภาพโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย ส่วนมากถูกดัดแปลงจากภาพเนื้อเรื่องในละคร และผสมรวมกับการอธิบายชี้แจงด้วยข้อความอักษร โดยพึ่งพาบริบทเชิงสถานการณ์แวดล้อม เพื่อเผยลักษณะเฉพาะทางพหุรูปแบบ ตัวอย่างเช่น ในตอนสุดท้าย (ตอนที่ 33) ฉากที่นายด่านอินขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษามหามรรควิธีแห่งเต๋า ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

[ตัวอย่างที่ 2]

Figure 2: Poster Media in the Contextual Dimension

(หมายเหตุ: เฟสบุ๊คช่อง 9 เอ็มคอต เอชดีประชาสัมพันธ์)

2.1 บริบท (field)

บริบท (field) หมายถึง ประเด็นเนื้อหาหรือกิจกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา ซึ่งเป็นเหตุการณ์รูปธรรมในขบวนการทางสังคม ส่วนบริบทสำหรับภาพโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อจอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย สะท้อนให้เห็นภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และประเด็นเนื้อหาของละครโทรทัศน์เป็นหลัก กล่าวคือ เล่าจื้อดำรงอยู่ในความโกลาหลวุ่นวายของสงครามสมัยปลายยุคราชวงศ์โจวตะวันออก เคยเป็นขุนนางผู้ดูแลบันทึกประวัติศาสตร์เฝ้าอารักขาห้องเก็บตำราแห่งราชวงศ์โจว ภายหลังลาออกจากราชการและหวนกลับบ้านเกิดปลีกเร้นอยู่อย่างสันโดษเนื่องจากผิดหวังกับสถานการณ์การเมืองขณะนั้น เล่าจื้อขึ้นกระบือนิลกาฬถึงด่านหนานกู่ รับการเชื้อเชิญจากนายด่านอื่น (尹喜) ย่นย่อหมวดภูมิปัญญาตลอดชั่วชีวิตของเขาเขียนลงสู่คัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” ก่อตั้งรากฐานแห่งแนวคิดสำนักปรัชญาเต๋า จึงกลายเป็นสมบัติล้ำค่าในประวัติศาสตร์ความคิดมนุษยชาติ ตัวอย่างเช่น ในภาพโปสเตอร์ที่ 2 ฉากสถานการณ์ที่นายด่านอื่นเอาสองมือถือประคองตำราไม้ไผ่เรื่องคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” ไปทางเล่าจื้อเพื่อขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษามรรควิธีแห่งเต๋า ซึ่งฉากนี้นับเป็นจุดสำคัญสูงสุดของละครทั้งเรื่อง ที่ตรึงตรารายในใจของผู้ชมอย่างลึกซึ้ง ภายหลันั้นเล่าจื้อควกระบือนิลกาฬไปยังตะวันตก เรือนร่างค่อย ๆ กลืนหายไปท่ามกลางผืนพิภพ เมฆหมอกสีม่วง [เมฆหมอกสีม่วง (紫气) ในความเชื่อของจีนโบราณ ถือว่าเป็นแสงแห่งความมงคล สัญลักษณ์ของนิมิตหมายมงคล] ปกคลุมหนาแน่นคลุ้งกำจาย คล้ายคลึงว่าผสานรวมเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ หลงเหลือเพียงแว้งค์จินตนาการอันไร้ที่สิ้นสุดและความคิดเชิงปรัชญาที่ลึกซึ้งยาวไกล บริบทนี้จึงกลายเป็นเรื่องราวอันคลาสสิกที่คนรุ่นหลังแซ่ซ้องสรรเสริญ

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (tenor)

ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (tenor) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนร่วม (participants) ในกระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย โดยหลักแล้วสะท้อนถึงแนวคิดเชิงปรัชญาแห่งศีลธรรมและความเอาใจใส่ด้านมนุษยธรรมที่เล่าจื้อส่งมอบ ซึ่งถูกนำเสนอในภาพโปสเตอร์ว่าเล่าจื้อเป็นผู้ส่งมอบที่เต็มเปี่ยมด้วยองค์ความรู้แห่งปรีชาญาณ ใบหน้ามีความเมตตากรุณาอบอุ่น สายตาล้ำลึก ขณะที่นายด่านอื่นในฐานะผู้รับสืบทอดองค์ความรู้ที่เคารพเลื่อมใส กำลังรับฟังอธิบายสั่งสอนของเล่าจื้ออย่างมุ่งมั่น จิตใจจดจ่อเต็มที่ บนใบหน้าเปี่ยมล้นด้วยความเคารพยกย่องและกระหายปรารถนาต่อภูมิปัญญา ตามหลักฐานประวัติศาสตร์จีน เล่าจื้อเป็นผู้ริเริ่มสถาปนาสำนักคิดลัทธิเต๋า แนวคิดนั้นล้ำลึกและยิ่งใหญ่ไพศาล สร้างอิทธิพลที่ลึกซึ้งกว้างไกลต่อคนรุ่นหลัง สำหรับนายด่านอื่นตามที่กล่าวขานเป็นบุคคลแห่งลัทธิเต๋าที่โดดเด่นเป็นเลิศในช่วงสมัยปลายยุควสันตสารท เคยดำรงตำแหน่งขุนนางหัวหน้าด่านหนานกู่ ในลัทธิเต๋าทูกพิจารณาว่าเป็นลูกศิษย์สายตรงของเล่าจื้อ กระทั่งมีตำนานกล่าวว่าในท้ายที่สุดนายด่านอื่นบรรลุเต๋ากลายเป็นเทพเซียน ถูกเรียกชื่อยกย่องว่า “สัพพัญญูผู้รู้แจ้งสูงสุด” (文始真人) ในฐานะศิษย์เอกผู้มีความสำเร็จของเล่าจื้อ นายด่านอื่นนอบน้อมรับฟังคำแนะนำสั่งสอน ขยันบากบั่นพากเพียรศึกษา ซึมซับได้มาซึ่งปัญญอนันต์ ในฐานะผู้รับสารหลังจากได้รับชมฉากสถานการณ์ในละคร สามารถถกคิดถึงประสบการณ์ที่มีอยู่ของตนเอง และจินตนาการเนื้อหาที่คล้ายคลึงกันจากคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” จึงก่อสร้างความเชื่อมโยงอย่างแนบแน่นกับ

ผู้สร้างสรรค์งาน เพิ่มพูนความแข็งแกร่งในการแสดงออกตามความเป็นจริงของละครโทรทัศน์ ทำให้การระบุอัตลักษณ์ของผู้ชมลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.3 ช่องทางการสื่อสาร (mode)

ช่องทางการสื่อสาร (mode) เป็นการทำงานสำหรับรูปแบบภาษาในสถานการณ์เชิงรูปธรรม โดยการจัดเรียงทางภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการสื่อสาร เมื่อพิจารณาช่องทางการสื่อสารในสื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย โดยหลักแล้วสะท้อนในแง่ลีลาการเล่าเรื่อง การแสดงภาพฉากและการใช้ภาษา ซึ่งภาพโปสเตอร์ได้ผสมรวมอักษรข้อความ รูปภาพและการจัดวางเค้าโครงเข้าด้วยกันอย่างชาญฉลาด ช่วยถ่ายทอดหัวใจข้อและสาระสำคัญของละครโทรทัศน์อย่างแม่นยำ โดยใช้ฉากสถานการณ์เชิงปฏิสังสรรค์คลาสสิก ตกแต่งด้วยอักษรข้อความที่กลั่นกรองสารัตถะและรุ่มรวยด้วยความหมายลึกซึ้งอย่างสอดคล้อง รวมทั้งอาศัยการเปลี่ยนแปลงทางระดับชั้นที่มีสีสันและการออกแบบเอกลักษณ์เฉพาะของรูปแบบตัวอักษร ทำให้นัยแฝงทางวัฒนธรรมและแก่นแท้จิตวิญญาณของละครชุดนี้เด่นชัด เพื่อปลุกกระตุ้นความสนใจของผู้ชมชาวไทยให้ปรารถนาที่จะค้นคว้าเนื้อหาเรื่องราวและความสัมพันธ์ของตัวละครต่อไป

3. การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางอรรถศาสตร์ (the semantic level)

การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางอรรถศาสตร์ มุ่งเน้นเนื้อหาของการสื่อสารที่กำหนดโดยบริบทและภูมิหลังทางวัฒนธรรม ครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ (1) การสื่อความหมายปฏิภินิหารด้านความคิดของภาษา (Ideational meaning) (2) การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Interpersonal meaning) และ (3) การสื่อความหมายปฏิบัติการของภาษา (Textual meaning) ซึ่งเครส กับแวน เลียวเวน (Kress & van Leeuwen, 2006) ได้เสนอการสื่อความหมายในไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ (Systemic Functional Grammar, SFG) ดังกล่าว สอดคล้องกับการสื่อความหมายในแง่ทฤษฎีไวยากรณ์ทางสื่อทัศน (Visual grammar) 3 ประการ คือ (1) การสื่อความหมายปฏิภินิหารด้านความคิดของภาพแทนความ (Representational meaning) (2) การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของภาพ (Interactive meaning) และ (3) การสื่อความหมายปฏิบัติการของภาพ (Compositional meaning) โดยมีตัวอย่างพร้อมการอธิบายดังนี้

[ตัวอย่างที่ 3]

Figure 3: Poster Media in the Semantic Dimension

(หมายเหตุ: เฟสบุ๊คช่อง 9 เอ็มคอต เอชดีประชาสัมพันธ์)

3.1 การสื่อความหมายปฏิกริยาด้านความคิดของภาพแทนความ (Representational meaning)

การสื่อความหมายปฏิกริยาด้านความคิดของภาพแทนความ (Representational meaning) เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดข้อมูล จำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภาพแทนเรื่องเล่า (Narrative representation) และภาพแทนมโนทัศน์ (Conceptual representation) (Kress & van Leeuwen, 2006) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ประกอบด้วยฉากและรูปภาพที่หลากหลาย โดยผสมผสานระหว่างภาพเรื่องเล่าและภาพมโนทัศน์ได้อย่างเป็นธรรมชาติ ช่วยนำพาผู้ชมย้อนกลับไปสู่ฉากสถานการณ์สมัยยุคสามก๊กที่เล่าจื้อดำเนินชีวิตอยู่อย่างเป็นภวิสัย และรายละเอียดทุกประการถูกถ่ายทอดอย่างสมจริง เช่น สิ่งปลูกสร้างสมัยโบราณที่เรียบง่าย สวมเสื้อผ้าอาภรณ์สมัยก่อนราชวงศ์ฉิน ซึ่งยังคงใช้ภาพลักษณ์เชิงสัญลักษณ์ของลัทธิเต๋า อย่างกระป๋องนิลภาพ เมฆบางลอยล่อง ฯลฯ เพื่อถ่ายโยงขอบเขตอันพันวิสัยธรรมชาติของความคิดและสัจพจน์ที่ยอดเยี่ยมตามตำนานตลอดชั่วชีวิตของเล่าจื้ออย่างลึกซึ้ง ทำให้ผู้ชมชาวไทยสามารถเข้าใจและหยั่งรู้โดยตรงถึงความล้ำลึกกว้างไกลในแนวคิดเชิงปรัชญาเต๋าของจีน

ยิ่งไปกว่านั้นยังพบกระบวนการที่สื่อถึงการปฏิบัติการ (Actional Process) ของภาพเรื่องเล่า (Narrative image) มีหลากหลายมากมาย ซึ่งเผยให้เห็นพฤติกรรมเชิงรูปธรรมอย่างพิถีพิถันลงรายละเอียด เช่น ฉากเล่าจื้อขี่กระบือ เด็กชายบริวารรับใช้จูงกระบืออย่างระวังรอบคอบ เจ้าผู้ปกครองหัวเราะร่าเบิกบานใจ และฉากสถานการณ์ที่สดใสมิชีวิตชีวาอื่น ๆ ในภาพที่ 3 รายละเอียดเหล่านี้ไม่เพียงทำให้ลักษณะวิถีชีวิต ประสพการณ์ และความเป็นจริงของยุคสมัยที่เล่าจื้อดำรงอยู่นั้นได้ปรากฏเด่นชัด แต่ยังทำให้ผู้ชมสัมผัสหยั่งรู้โดยตรงถึงความหมายแฝงอันลึกซึ้งและบรรยากาศทางประวัติศาสตร์ของละครโทรทัศน์ โดยอาศัยภาพพรรณนาที่ละเอียดประณีต

เมื่อพิจารณาในแง่ภาพมโนทัศน์ (Conceptual image) ส่วนมากเป็นกระบวนการเชิงสัญลักษณ์ (Symbol process) อย่างภาพของเล่าจื้อขี่กระบือ แม้ว่าฉากสถานการณ์ที่เล่าจื้อขี่กระบืออาจขาดแคลนหลักฐานที่แท้จริงในเอกสารวรรณกรรมทางประวัติศาสตร์ แต่กลับได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางผ่านตำนานทางวัฒนธรรมและงานสร้างสรรค์ทางศิลปะ เรื่องราวของเล่าจื้อขี่กระบือนิลภาพอย่างเอื้อระเหยผ่านตำนานกู่เป็นที่ยึดและแพร่หลายในวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมของจีน ผ่านการพรรณนา ซึ่งเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่นกับภาพลักษณ์ลัทธิเต๋า ด้วยเหตุนี้กระบือนิลภาพจึงกลายเป็นสัญลักษณ์สัตว์พาหนะสำหรับเทพเซียนและนักบวชลัทธิเต๋า (Deng, 2022) ตำนานกล่าวว่า ก่อนที่เล่าจื้อจะผ่านด่านหนกู่ นายด่านอื่นผู้เฝ้าอารักขาด้านเห็นเมฆหมอกสีม่วงมาจากทิศตะวันออก และสังหรณ์ล่วงหน้าว่าปราชญ์อริยบุคคลจะมาเยือน จึงต้อนรับเล่าจื้อ และกลายเป็นต้นกำเนิดของสำนวน “เมฆหมอกสีม่วงมาจากทิศบูรพา” (紫气东来) (Zhu, 2021) นอกจากนี้ ในผลงานศิลปะจำนวนมาก เล่าจื้อมักถูกนำเสนอในภาพลักษณ์การขี่กระบือ เช่น “ภาพเล่าจื้อขี่กระบือ” 《老子骑牛图》 โดยเฉาบูจื่อ (晁补之) จักรราชวงศ์ซ่งเหนือ (ค.ศ. 960-1127) ที่เก็บรักษาอยู่ในพิพิธภัณฑ์พระราชวังกรุงปักกิ่งของนครหลวงไทเป ในภาพวาดเล่าจื้อก้มหน้าเล็กน้อยด้วยสีหน้าสงบนิ่ง กระบือนิลภาพสดใสมจริงดังมีชีวิต แสดงถึงการอยู่เหนือธรรมชาติและเสรีภาพเมื่อเล่าจื้อออกเดินทางจากด่าน (Zhan, 1997) ผลงานภาพวาดชื่อเดียวกันของจางลุ่ (张路) ในสมัยราชวงศ์หมิงก็วาดพรรณนาท่าทางของเล่าจื้อยามนั่งอยู่บนหลังกระบือ ในมือถือม้วนคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” สายตาเหม่อมองค้ำคาวบอยบิน

แฝงความหมายสิริมงคล (Li & Zhang, 2022) ผลงานเหล่านี้แสดงถึงบุคลิกภาพอันลึกซึ้งของเล่าจื๊อในฐานะปรมาจารย์แห่งลัทธิเต๋าและยังแฝงด้วยความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ลึกซึ้ง จึงกลายเป็นหนึ่งในสัญลักษณ์สำคัญของวัฒนธรรมลัทธิเต๋าดั้งเดิมของจีน

3.2 การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของภาพ (Interactive meaning)

เครส กับแวน เลียวเวน (Kress & van Leeuwen, 2006) ได้กล่าวว่า การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของภาพ (Interactive meaning) ในทฤษฎีไวยากรณ์ทางสื่อทัศนยะ (Visual grammar) สอดคล้องตรงกับหน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonal metafunction) ในไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ สะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้สื่อสาร ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ การเชื่อมต่อ (contact) ทัศนคติ (attitude) ระยะห่างทางสังคม (social distance) และทัศนภาวะ (modality) ในการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างโปสเตอร์ ตัวละครในโปสเตอร์ และผู้รับชม มีรายละเอียด 4 ประการ ดังนี้

(1) **การเชื่อมต่อ (contact)** หมายถึง การสื่อสารประเภทหนึ่งที่ก่อรูปจินตนาการระหว่างผู้มีส่วนร่วมและผู้รับชมผ่านการชี้นำทิศทางสายตาทะเลาะ การเชื่อมต่อนี้ขึ้นอยู่กับผู้มีส่วนร่วมและผู้รับชมของสื่อโปสเตอร์ว่ามีการสื่อสารกันทางสายตาโดยตรงหรือไม่ ส่วน “ประเภทมอบให้” (offering) เป็นประเภทย่อยอย่างหนึ่งในการเชื่อมต่อ (contact) แสดงว่าในรูปภาพ ผู้มีส่วนร่วมไม่มีการแลกเปลี่ยนสื่อสารกันทางสายตากับผู้รับชม แต่เพียงจัดแสดงข้อมูล (Kress & van Leeuwen, 2006) ตัวอย่างภาพที่ 3 เป็น “ประเภทมอบให้” ขณะที่ตัวละครในภาพฉากเป็นผู้จัดหามอบข้อมูล

(2) **ทัศนคติ (attitude)** หรือที่เรียกว่า มุมมอง (perspective) เป็นอีกมโนทัศน์หนึ่งในไวยากรณ์เชิงสื่อทัศนยะ ซึ่งแบ่งออกเป็นมุมมองแนวนอนและแนวตั้ง (Kress & van Leeuwen, 2006) มุมมองที่แตกต่างกันมักมีความนัยลึกซึ้งเกี่ยวกับแก่นวัตถุประสงค์หลัก จุดยืนและทัศนคติของผู้สร้างสรรค์ที่รูปภาพต้องการถ่ายทอดอยู่เสมอ ๆ โดยทั่วไปแล้ว มุมมองเชิงระนาบมอบความรู้สึกที่เท่าเทียมให้แก่ผู้ชม รู้สึกเหมือนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์นั้นจริง ๆ ตัวอย่างภาพที่ 3 แสดงมุมมองเชิงระนาบ ผู้ชมคล้ายกับอยู่ในฉากสถานการณ์นั้นด้วยตนเอง โดยมองดูเล่าจื๊อและเด็กชายบริวารรับใช้กำลังเดินมาพบตรงหน้า ทำให้ผู้ชมรู้สึกถึงเล่าจื๊อผู้เลื่องชื่อลือนามชื่อเสียงโด่งดังในตำนานว่าไม่ไกลเกินเอื้อม และสร้างภาพลักษณ์ของเล่าจื๊อว่าเป็นปราชญ์อริยบุคคลที่เข้าถึงง่าย ส่วนภาพเล่าจื๊อขี่กระบือในภาพนั้น สะท้อนปัญญาลึกซึ้งและภาวะเหนือโลกของแนวคิดสำนักปรัชญาเต๋า

(3) **ระยะห่างทางสังคม (social distance)** ในสื่อโปสเตอร์ที่ 3 จะนำเสนอตัวละครหลักทั้งหมดในเลนส์ภาพระยะไกลของภาพพาโนรามา (panorama) แสดงภาพตัวละครแบบเต็มตัวและสภาพแวดล้อมที่เล่าจื๊อดำรงอยู่ ซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวละครกับสรรพสิ่งรอบตัวคือระยะห่างทางสาธารณะสังคม จึงส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศลึกลับ จะเห็นได้ว่า ผู้ผลิตสื่อโปสเตอร์มุ่งเน้นการแสดงออกทางความรู้สึกนึกคิดของตัวละครผู้มีส่วนร่วมให้ปรากฏบนใบหน้า ขณะเดียวกัน พฤติกรรมทางร่างกายของตัวละครในแต่ละฉากบนโปสเตอร์มีความชัดเจนและสามารถระบุได้ สื่อถึงทัศนคติที่อบอุ่น กระฉับกระเฉง และกลมกลืนในแต่ละฉาก

(4) **ทัศนภาวะ (modality)** สามารถสำเร็จเป็นจริงได้ผ่านความสัมพันธ์เชิงตำแหน่ง สี สัน หรือขนาดมาตรวัด (Kress & van Leeuwen, 2006) โดยการสลับสับเปลี่ยนทางแสงเงาของระดับสีสันในสื่อโปสเตอร์ที่

3 เผยให้เห็นบรรยากาศของชนบประเพณีโบราณและความลึกซึ้งโดยองค์รวม ระดับสีหลักคือสีน้ำตาลอมเทา และสีเหลืองอ่อน ระดับสีโทนอุ่นย่อยระบายสีบรรยากาศให้ลึกซึ้งและอบอุ่นละมุน โดยรวมจัดอยู่ในทัศนภาวะระดับกลาง มอบความรู้สึกเชิงประวัติศาสตร์และความรู้สึกหนักอึ้งจริงจังแก่ผู้ชม เสื้อผ้าอาภรณ์และภูมิหลังของตัวละครล้วนใช้งานสีเส้นที่ค่อนข้างนุ่มนวล สอดคล้องพ้องกันกับหัวเรื่องรูปแบบโบราณ รายละเอียดเสื้อผ้าอาภรณ์ของตัวละครและกระป๋องที่มุมล่างซ้ายใช้สีเส้นที่ค่อนข้างสดใสแจ่มชัด เช่น สีขาวและสีดำ ช่วยเพิ่มพูนความรู้สึกเชิงระดับชั้นและความคมชัดตัดกันของภาพฉาก นอกจากนี้ เครื่องหมาย “MCOT HD” ที่มุมบนขวาใช้สีม่วง ในขณะที่ตัวอักษรข้อความที่มุมล่างขวาใช้สีขาว ซึ่งเป็นการตัดกันของสีเส้นทั้งหมด ช่วยรวมศูนย์สายตาการมองของผู้ชม

3.3 การสื่อความหมายปฏิบัติการของภาพ (Compositional meaning)

การสื่อความหมายปฏิบัติการของภาพ (Compositional meaning) สอดคล้องกับหน้าที่ด้านการเรียบเรียงความ (Textual metafunction) ในไวยากรณ์หน้าที่เชิงระบบ ซึ่งหมายถึง คำโคจรเชิงพื้นที่ขององค์ประกอบภาพกรรม เน้นการจัดระเบียบและโครงสร้างโดยรวมของตัวบท ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ การเพิ่มคุณค่าข้อมูล (information value) ความโดดเด่น (salience) และการตีกรอบ (framing) (Kress & van Leeuwen, 2006) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้สร้างโปสเตอร์ใช้องค์ประกอบภาพแต่ละส่วนในการสื่อความหมายปฏิบัติการของภาพ โดยมีรายละเอียด 3 ประการ ดังนี้

(1) การเพิ่มคุณค่าข้อมูล (information value) ถูกกำหนดด้วยตำแหน่งขององค์ประกอบในภาพ โดยปกติข้างซ้ายเป็นข้อมูลเก่า (Given information) และข้างขวาเป็นข้อมูลใหม่ (New information) (Kress & van Leeuwen, 2006) ในสื่อโปสเตอร์ที่ 3 แสดงให้เห็นฉากเล่าจื้อขี่กระบือ และบิรวารเด็กผู้ชายที่ด้านซ้ายเป็นข้อมูลที่ได้รับทราบ ขณะที่ตัวละครอื่น ๆ ในละครโทรทัศน์กับข้อมูลเก่านั้นมีการปฏิสัมพันธ์ จนกลายเป็นข้อมูลใหม่ในฉากเหตุการณ์ ด้วยเหตุนี้ ตัวละครอื่น ๆ ในสื่อโปสเตอร์จึงมีสัดส่วนน้อย แต่สำหรับเล่าจื้อและเด็กชายบิรวารรับใช้กลับครอบครองสัดส่วนพื้นที่ค่อนข้างมาก สะท้อนภาพลักษณ์พิเศษและเหนือปกติธรรมดาของเล่าจื้อในสายตาของสามัญชน

(2) ความโดดเด่น (salience) คือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของปัจจัยมากมาย โดยสามารถบรรลุได้ผ่านวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดลำดับหน้าหลัง ค่าระดับสี และขนาดความเล็กหรือใหญ่ของฉากหลัง (Kress & van Leeuwen, 2006; Mu & Zhang, 2022) บริเวณล่างฉากจอภาพในสื่อโปสเตอร์ที่ 3 แสดงพื้นที่ที่อยู่ใกล้ชิดผู้ชม สีหน้าและท่าทางของตัวละครชัดเจนสามารถระบุแยกแยะได้ ข้างบนของภาพเป็นพื้นที่ห่างไกลในหุบเขาลึกที่สงบเงียบ เลื่อนรางและคลุมเครือ เส้นที่กว้างใหญ่สายหนึ่งทอดจากมุมล่างขวาของภาพฉากยืดขยายยาวไปจดมุมบนซ้าย อันตรธานไป ณ เส้นแนวราบของพื้นที่ห่างไกล ทิวทัศน์ทางธรรมชาติ เช่น ผืนหญ้า ต้นไม้ และธารน้ำในฉากเบื้องหลังถูกจัดการให้พร่าเลือน ไม่ปรากฏเด่นชัด ในขณะที่ตัวละครหลักสำคัญในละครโทรทัศน์ถูกนำเสนออยู่ในฉากเบื้องหน้าและฉากตรงกลาง เพื่อปกคลุมฉากจอภาพทั้งหมด จึงค่อนข้างโดดเด่นเห็นชัด

(3) การตีกรอบ (framing) แสดงถึงวิธีการจัดวางโครงสร้างในการเลือกฉากจากรูปภาพ (Kress & van Leeuwen, 2006) ตัวอย่างเช่น ภาพในสื่อโปสเตอร์ที่ 3 ไม่ได้กำหนดโครงสร้างและไม่มีการแบ่งแยกพื้นที่ด้วยขอบเขตจำกัดที่ชัดเจน ส่งผลให้ตัวละครผสมผสานรวมเป็นหนึ่งเดียวกับสิ่งปลูกสร้าง ถนนหนทาง แม่น้ำลำธาร

ผืนทุ่งหญ้า และฉากเบื้องหลังอื่น ๆ ในรอบบริเวณนั้น

4. การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางรูปแบบ (the formal level)

จาง เต่อหลู่ (Zhang, 2009) ได้เสนอว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแต่ละสื่อรูปแบบมี 2 ประเภท ได้แก่ ลักษณะการเป็นส่วนเติมเต็ม (Complementary) และลักษณะที่ไม่ใช่ส่วนเติมเต็ม (Non-complementary) โดยลักษณะการเป็นส่วนเติมเต็มจำแนกได้เป็น 2 ชนิดย่อย ได้แก่ ความสัมพันธ์ที่เสริมสร้างประสิทธิภาพ (Reinforced relationships) และความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เสริมแรง (Non-reinforced relationships) ขณะที่ลักษณะที่ไม่ใช่ส่วนเติมเต็มประกอบด้วย 3 ชนิดย่อย ได้แก่ ปรากฏการณ์การซ้อนทับ (Overlapping) การฝังข้อมูล (Embedding) และปฏิสัมพันธ์ทางสถานการณ์ (Contextual interaction) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบความสัมพันธ์ 4 ประเภทระหว่างสื่อรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ที่เสริมสร้างประสิทธิภาพ (2) ความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เสริมแรง (3) ปรากฏการณ์การซ้อนทับ และ (4) ปฏิสัมพันธ์ทางสถานการณ์ โดยยกตัวอย่างพร้อมอธิบาย ดังนี้

[ตัวอย่างที่ 4]

Figure 4: Poster Media in the Formal Dimension (1)

ภาพที่ 5 Poster Media in the Formal Dimension (2)

(หมายเหตุ: เฟสบุ๊คช่อง 9 เอ็มคอต เอชดีประชาสัมพันธ์)

4.1 ความสัมพันธ์ที่เสริมสร้างประสิทธิภาพ (Reinforced relationships)

ความสัมพันธ์ที่เสริมสร้างประสิทธิภาพ หมายถึง รูปแบบการสื่อสารชนิดหนึ่งที่ยึดถือสื่อหนึ่งเป็นส่วนชี้นำหลัก ขณะที่สื่อรูปแบบอื่น ๆ เสริมเพื่อเพิ่มความแข็งแกร่ง แบ่งออกเป็นความสัมพันธ์ 3 ประเภท ได้แก่ ความโดดเด่น (Prominence) การลำดับความสำคัญหลักรอง (Primary and Secondary) และการแผ่ขยาย

(Expansion) (Zhang, 2009) ตัวอย่างสื่อโปสเตอร์ที่ 2 เผยให้เห็นฉากสถานการณ์ในละครโทรทัศน์ที่น่ายาด้านอื่นขอคำปรึกษาจากเล่าจื๊อเกี่ยวกับความหมายลึกซึ้งของศาสตร์ว่าด้วยมหารริวิธีแห่งเต๋า คำสอนที่เล่าจื๊อถ่ายทอดถือเป็นสื่อรูปแบบหลัก ส่วนภาพฉากทำให้โครงเรื่องราวปรากฏเด่นชัดโดยผ่านการสนทนา จึงจัดเป็นสื่อรูปแบบรองที่ช่วยเสริม ข้อความข้างขวาที่ว่า “ผู้ปกครองควรจะเปิดใจให้กว้าง ใช้คุณธรรม อย่าฝืนมนธรรมดังคำที่ว่า การปกครองก็เหมือนการทำอาหาร” ช่วยให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจมุมมองทัศนะหลักการกำกับดูแลและบริหารปกครองประเทศของเล่าจื๊อ ซึ่งเพิ่มความแข็งแกร่งของปรากฏการณ์ทางรูปภาพและสื่อทัศนะ วิธีการผสมรวมกันระหว่างรูปภาพที่เด่นชัดและสื่อทัศนะเชิงซ้อนเร้นชนิดนี้ ทำให้การแสดงออกทางสื่อทัศนะมีเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งยังเป็นส่วนเติมเต็ม ช่วยให้ประเด็นสำคัญของสื่อโปสเตอร์เด่นชัด และมีระดับชั้น ส่งผลให้ผู้ชมชาวไทยเข้าใจความหมายทางวัฒนธรรมที่ถูกถ่ายทอดผ่านภาพโปสเตอร์ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4.2 ความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เสริมแรง (Non-reinforced relationships)

ความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เสริมแรง หมายถึง สื่อรูปแบบสองชนิดต่างเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน เมื่อสองสื่อทำงานร่วมกันอย่างสมบูรณ์ โดยหากขาดสื่อรูปแบบหนึ่งในสองชนิดจะทำให้ไม่สามารถทำงานได้ แต่ไม่มีการเสริมหรือลดความแข็งแกร่งระหว่างกัน (Zhang, 2009) ตัวอย่างเช่น ในสื่อโปสเตอร์ที่ 3 ภาพฉากและข้อความทำงานร่วมกันเพื่อสื่อสารความหมายอย่างอิสระเสรี กล่าวคือ สัญลักษณ์เชิงข้อความช่วยถ่ายทอดข้อมูล เช่น ชื่อเรียก ประเภท เวลาออกอากาศ และรายละเอียดข้อมูลอื่น ๆ ของละครโทรทัศน์ ขณะที่รูปภาพเน้นแสดงการเรียงแถวของคณะนักแสดงนำทั้งหมด ทั้งสองสื่อเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างระบบข้อมูลภาพโปสเตอร์ที่สมบูรณ์ร่วมกัน

4.3 ปรากฏการณ์การซ้อนทับ (Overlapping)

ปรากฏการณ์การซ้อนทับ เกิดขึ้นเมื่อสื่อรูปแบบสองหรือหลายชนิดปรากฏในเวลาเดียวกัน โดยไม่ได้ทำหน้าที่เสริมความหมายให้แก่ถ้อยคำหรือวาทกรรมระหว่างสื่อรูปแบบเหล่านี้ หรือแม้กระทั่งลดทอนความสำคัญซึ่งกันและกัน (Zhang, 2009) ตัวอย่างเช่น ข้อความในภาพที่ 4 มีตัวอักษรหนาแน่นเกินไป บดบังพื้นที่ขนาดใหญ่รูปภาพ ทำให้การมองเห็นถูกรบกวน ถ่ายทอดข้อมูลไม่สิ้นไหล และไม่สามารถสื่อแนวคิดดั้งเดิมของสำนักปรัชญาเต๋าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างอุปสรรคทางความเข้าใจและเป็นเครื่องกีดขวางทางวัฒนธรรมแก่ผู้ชม ก่อเกิดความรู้สึกลบสับสนและไม่สบายในแง่อารมณ์ ลดประสิทธิภาพการเผยแพร่ในองค์กรรวมถึงอย่างชัดเจน

4.4 การปฏิสัมพันธ์ทางสถานการณ์ (Contextual interaction)

การปฏิสัมพันธ์ทางสถานการณ์ คือ การใช้ฉากสถานการณ์ของสื่อรูปแบบสองประเภทที่มีลักษณะเฉพาะ เพื่อบรรลุความหมายเชิงสื่อสารร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ไม่มีการเสริมประสิทธิภาพโดยตรงระหว่างสื่อแต่ละรูปแบบ (Zhang, 2009) ตัวอย่างเช่น ในภาพที่ 4 แม้ว่าอักษรข้อความและภาพฉากจะทำงานประสานกัน แต่ไม่มีการเพิ่มประสิทธิภาพทางตรงระหว่างสื่อรูปแบบทั้งสอง โดยข้างซ้ายวาดพรรณนาเล่าจื๊อสวมใส่ชุดคลุมยาวสีขาว ถือพัดพับในมือ สีหน้าสงบเยือกสุขุม ภาพเล่าจื๊อครองพื้นที่หน้าฉากกึ่งหนึ่งทางข้างซ้ายของภาพโปสเตอร์ ฉากหลังเป็นความวิจิตรศิลป์ของภูเขาลำธารที่เมฆหมอกล้อมรอบปกคลุม และกระแสน้ำรุนแรงโถมซัดสาด ในขณะที่ข้างขวาแสดงคำกล่าวของเล่าจื๊ออันเลื่องชื่อทางหลักปรัชญาแห่งชีวิต

มนุษย์และจักรวาล ซึ่งอุดมไปด้วยภูมิปัญญาที่ล้ำลึก จะเห็นได้ว่า การออกแบบฉากสถานการณ์ในภาพโปสเตอร์นี้ยังคงมุ่งเน้นสร้างบริบทที่แท้จริงสำหรับละครโทรทัศน์ โดยไม่ได้ต้องการให้ความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างแต่ละสื่อรูปแบบมีความเด่นชัดขึ้น

อีกตัวอย่างหนึ่งดังภาพที่ 5 เมื่อพิจารณาจากภาพลักษณ์เชิงสภาพแวดล้อม ฉากเบื้องหลังเป็นภาพวาดภูเขาธารน้ำที่พร่าเลือนในจันทร์สลับเช่นเดียวกับภาพที่ 4 สายตาของเล่าจื้อมองไปยังเบื้องหน้าด้านขวาอย่างแน่วแน่มั่นคง แสดงนัยถึงการไม่ทราบข้อมูลล่วงหน้า เพื่อค้นคว้าความลึกซึ้งของจักรวาล ดึงดูดจิตใจแห่งความใคร่รู้ของผู้ชม สัญลักษณ์เชิงรูปภาพดังกล่าวแสดงให้เห็นข้อมูลเบื้องหลังของละครโทรทัศน์นี้อย่างชัดเจน และแต่งแต้มให้เห็นสภาพแวดล้อมที่โบราณเก่าแก่และลึกซึ้งเป็นปริศนา โดยข้อความที่เขียนไว้ทางขวากล่าวว่า “ภายในสังคมชาวบ้านขัดแย้งแ่งแ่งช่วงชิงแบ่งฝักแบ่งฝ่าย สังคมก็จะวุ่นวาย” ซึ่งให้เห็นว่า ลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ในสถานการณ์ช่วยเพิ่มข้อมูลเชิงอักษรและข้อความบางส่วนอย่างสมเหตุสมผลเพื่อเป็นคำอธิบายเสริม ซึ่งมีประโยชน์สำหรับความเข้าใจของผู้ชมชาวไทยเกี่ยวกับการเผยแพร่วัฒนธรรมแต่แบบดั้งเดิมในประเทศไทย ทำให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาและสาระแฝงของหัวเรื่องละครโทรทัศน์ได้ดียิ่งขึ้น

5. การวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ในมิติทางสื่อกลาง (the level of media)

มิติทางสื่อกลาง ไม่เพียงรองรับเนื้อหาทางการสื่อสาร แต่ยังสะท้อนความสัมพันธ์เชิงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยการคัดเลือกและการใช้งานของสื่อกลางส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร ซึ่งมิติทางสื่อกลางในหลักทฤษฎีการวิเคราะห์ว่าทกรรมสื่อพหุรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับ “การใช้งานระบบสัญลักษณ์ทางวจนภาษาและอวจนภาษา” เน้นย้ำถึงความสำคัญของข้อความพหุรูปแบบสามารถทำให้การถ่ายทอดความหมายเป็นจริงผ่านสื่อกลางที่เป็นภาษา ซึ่งภาษาในที่นี้สามารถแบ่งออกเป็น 2 หมวดหมู่ ได้แก่ ภาษาบริสุทธิ์ (Pure language) และภาษาเทียบเคียงคำพูด (Paralanguage) ที่รวมถึงปัจจัยสำคัญต่าง ๆ อาทิ รูปแบบอักษร การจัดเรียงพิมพ์ ตัวอักษรข้อความ ฯลฯ ขณะที่สัญลักษณ์ทางอวจนภาษาหมายรวมถึง 2 หมวดหมู่ คือ รูปแบบเชิงกายภาพ (bodily forms) และรูปแบบที่ไม่ใช่เชิงกายภาพ (non-bodily forms) ซึ่งรูปแบบเชิงกายภาพประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ เช่น การแสดงอารมณ์ทางสีหน้า ท่าทางมือ ท่าทางร่างกาย การเคลื่อนไหว ฯลฯ ส่วนรูปแบบที่ไม่ใช่เชิงกายภาพประกอบด้วยลักษณะเชิงเครื่องมือ เช่น สื่อทางสังคม (โซเชียลมีเดีย) แพลตฟอร์มเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ฯลฯ (Zhang, 2009)

[ตัวอย่างที่ 5]

Figure 6: Poster Media in the Medium Dimension

(หมายเหตุ: เฟสบุ๊คช่อง 9 เอ็มคอต เอชดีประชาสัมพันธ์)

ภาพที่ 6 แสดงตัวอย่างสื่อโปสเตอร์ที่สามารถวิเคราะห์ในมิติทางสื่อกลาง เนื่องจากข้อมูลละครโทรทัศน์เรื่องเดียวกันเมื่อปล่อยออกอากาศในแต่ละประเทศ อาจมีความแตกต่างในแง่เชิงสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกรูปภาพ ชื่อละคร อักษรข้อความ ฯลฯ ดังนั้น พฤติกรรมการแปลความจึงถือเป็นกระบวนการเชิงสัญลักษณ์รูปแบบ (Yang, 2022) ตัวอย่างเช่น ในมุมซ้ายบนของสื่อโปสเตอร์ภาพที่ 6 คือชื่อภาษาไทยของละครโทรทัศน์เรื่องนี้ “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” กลยุทธ์การแปลชื่อละคร 《老子传奇》 จากภาษาจีนเป็นภาษาไทยคืออาศัยการแปลโดยเพิ่มคำว่า “จอมปราชญ์แดนมังกร” เพื่อระบุอย่างแจ่มชัดว่า เล่าจื้อเป็นนักปรัชญาอันเลื่องชื่อในประเทศจีน ถ้าแปลตรงตัวว่าเป็น “เรื่องเล่าแห่งเล่าจื้อ” จะไม่สามารถอธิบายหัวเรื่องได้อย่างชัดเจน ด้วยเหตุนี้ ชื่อคำแปลภาษาไทยจึงเสริมข้อมูลเพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจของผู้ชม ส่วนขนาดตัวอักษรเล็กกว่าคำว่า “เล่าจื้อ” สะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มผู้ชมเป็นชาวไทย และเค้าโครงบทละครโดยหลักแล้วขยายออกไปโดยเกี่ยวข้องกับเล่าจื้อ นอกจากนี้ ได้ชื่อเรื่องคือวันออกอากาศในประเทศไทย ซึ่งเป็น “วันที่ 1 กรกฎาคม” และมีประโยคภาษาไทยอยู่ตรงกลางสื่อโปสเตอร์ว่า “เล่าจื้อ นักปราชญ์ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อรากฐานวัฒนธรรมสองพันห้าร้อยกว่าปีของจีน ผู้สร้างสรรค์ผลงานอมตะ ‘คัมภีร์เต๋าเต๋อจิง’” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการผสมผสานเชิงปฏิสังสรรค์ระหว่างสัญลักษณ์เชิงอักษรและสัญลักษณ์เชิงรูปภาพ

ยิ่งไปกว่านั้น สัญลักษณ์รูปแบบได้มอบข้อมูลละครโทรทัศน์ในหลายมิติแก่ผู้ชมชาวไทย ช่วยเพิ่มที่น่าสนใจในการรับชมให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยภาพส่วนหัวของเล่าจื้ออยู่ในฐานขององค์ประกอบหลักด้านสื่อทัศนะ ทำให้หัวเรื่องละครโทรทัศน์เด่นชัดและสร้างความประทับใจทางสายตา เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ชมชาวไทยได้อย่างรวดเร็ว สำหรับตัวอักษรสีแดงนั้นประทับรอยอยู่ในฉากพื้นหลังทั้งดงามเรียบหรู เน้นเนื้อหาที่เป็นกุญแจสำคัญให้ปรากฏโดดเด่น ส่งผลให้ข้อมูลตัวอักษรข้อความสะดุดตามากขึ้น อาจเพราะสีแดงเป็นสีสันที่ระดับความอึดตัวสูง มีแรงดึงดูดที่มีประสิทธิภาพอย่างมาก จึงสามารถเป็นจุดรวมศูนย์ทางสายตาในการออกแบบสื่อโปสเตอร์ ช่วยเสริมเสน่ห์โดยรวม อีกทั้งการใช้ตัวอักษรสีเหลืองทองยังสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงออกของรูปแบบการเขียน โดยอาศัยการเพิ่มเติมรูปแบบอักษรตัวหนาและการจัดวางอย่างประณีต เพื่อสื่อสารถึงเวลาและช่องทางการออกอากาศของละครโทรทัศน์นี้ได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในแง่ว่าทฤษฎีสื่อพหุรูปแบบ ภาพโปสเตอร์ละครโทรทัศน์ดังกล่าว ได้ใช้ข้อมูลสื่อกลางหลากหลาย เช่น สีสัน รูปแบบอักษร ขนาดอักษร รูปแบบการจัดเรียงพิมพ์ และสื่ออื่น ๆ เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในการถ่ายทอดวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบของละครโทรทัศน์ต้นฉบับภาษาจีน

องค์ความรู้ใหม่

1. ทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบมีความสำคัญต่อการศึกษาสื่อโปสเตอร์ละครโทรทัศน์ด้วยเป็นการเสนอแนวทางการวิจัยที่ทันสมัยสำหรับการวิเคราะห์วาทกรรมในอนาคต โดยเฉพาะในด้านการช่วยยกระดับการตีความและเผยแพร่ปรัชญาคัมภีร์จินโบราณแบบข้ามวัฒนธรรมที่แฝงอยู่ในสื่อโปสเตอร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การวิเคราะห์ภาพโปสเตอร์ละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทยในแง่การสื่อความหมาย 5 มิติ ตามแนวคิดทฤษฎีการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ ไม่เพียงแต่เปิดเผยรายละเอียดของการใช้สัญลักษณ์ภาษาและภาพ แต่ยังช่วยเก็บรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมดั้งเดิม ความทรงจำ

ทางประวัติศาสตร์ และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสำนักปรัชญาเต๋าของประเทศจีนสู่ประเทศไทยอย่างรอบด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

ละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ที่เผยแพร่จากประเทศจีนสู่ต่างประเทศได้สะท้อนถึงซอฟต์แวร์ทางวัฒนธรรมของประเทศจีน ทั้งนี้ การออกแบบภาพโปสเตอร์ภาษาไทยมีการปฏิสังสรรค์ระหว่างวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ เช่น ตัวละคร สี สัน อักษรข้อความและรูปภาพ เพื่อนำเสนอเรื่องราวของเล่าจื๊อในฐานะผู้เขียนคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” ซึ่งเป็นงานปรัชญาที่มีชื่อเสียงและเป็นวรรณกรรมคลาสสิกแก่ผู้ชมชาวไทย ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและอิทธิพลการเผยแพร่ปรัชญาเต๋าและผลงานคัมภีร์จีนโบราณไปยังนานาชาติให้สูงขึ้น บทความนี้ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาและภาพในสื่อโปสเตอร์เรื่องดังกล่าว ซึ่งเป็นวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบ โดยวิเคราะห์การสื่อความหมายของแต่ละองค์ประกอบใน 5 มิติ สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

1. มิติทางวัฒนธรรม: เมื่อพิจารณาในมิติทางวัฒนธรรม อุดมการณ์ได้ให้สมมุติฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการถอดความภาพโปสเตอร์ และทำให้ประสิทธิภาพในการเผยแพร่ละครโทรทัศน์สำเร็จเป็นจริงโดยใช้ภาพประกอบเค้าโครงเรื่องทั่วไปเป็นรูปแบบหลักในการแสดงออก ซึ่งไม่เพียงแต่เผยแสดงสัญลักษณ์ทางอารยธรรมจีนโบราณ แต่ยังแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ทางบริบทวัฒนธรรมอย่างชัดเจน

2. มิติทางสถานการณ์บริบท: บริบทฉากสถานการณ์เป็นเหตุจูงใจและกุญแจสำคัญที่กระตุ้นและส่งเสริมประสิทธิภาพการเผยแพร่ไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะในบริบท (field) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (tenor) และช่องทางการสื่อสาร (mode) ของภาพโปสเตอร์ ล้วนแผ่ขยายออกไปโดยเกี่ยวโยงสัมพันธ์กับหัวเรื่องและเบื้องหลังของละครอย่างแน่นแฟ้นใกล้ชิด เพื่อถ่ายทอดข้อมูลแก่นสารและทัศนะคุณค่าของละครโทรทัศน์โดยผ่านการออกแบบอย่างรอบคอบพิถีพิถันและใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการวางโครงร่างอย่างชาญฉลาด

3. มิติทางอรรถศาสตร์: มิตินี้อาศัยทฤษฎีไวยากรณ์ทางสื่อทัศนะ (Visual grammar) ในการวิเคราะห์ความหมาย 3 ประการ ในวาทกรรมสื่อพหุรูปแบบจากภาพโปสเตอร์ละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื๊อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย ได้แก่ (1) การสื่อความหมายปฏิกิริยาด้านความคิดของภาพแทนความ (2) การสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของภาพ และ (3) การสื่อความหมายปฏิบัติการของภาพ ผลการศึกษาพบว่า สื่อโปสเตอร์ดังกล่าวประกอบด้วยรายละเอียดและมีชีวิตชีวา ผสมผสานระหว่างภาพเรื่องเล่า และภาพมโนทัศน์ เพื่อถ่ายทอดเรื่องราว หวนคืนกลับสู่ฉากสถานการณ์ในยุคขงจื๊อ แสดงให้เห็นขอบเขตความคิดและชีวิตตามตำนานของเล่าจื๊อ ทำให้การสื่อความหมายปฏิกิริยาด้านความคิดของภาพแทนความ (Representational meaning) ของแนวคิดปรัชญาที่ลึกซึ้งและกว้างไกลปรากฏเด่นชัด ขณะที่ภาพเรื่องเล่า เช่น ภาพเล่าจื๊อขี่กระบือนิลกาฬอย่างเอื่อยเร่หย่อนผ่านด่านหามกู่ ถือเป็นสัญลักษณ์แก่นสารัตถะของวัฒนธรรมลัทธิเต๋า และได้กลายเป็นหนึ่งในผลงานศิลปะชิ้นเอก นอกจากนี้ ภาพที่คัดเลือกจากละครโทรทัศน์ยังเชื่อมโยงผู้สร้าง ผู้แสดง และผู้ชมละครโทรทัศน์ผ่านทรัพยากรเชิงสื่อทัศนะ (visual resources) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการสื่อความหมายปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของภาพ (Interactive meaning) พร้อมทั้งสะท้อนความหมาย

ปฏิบัติการของภาพ (Compositional meaning) โดยเฉพาะสำหรับลัทธิเต๋ายุคโบราณจีนที่ใสสะอาดกรรมอันอิสระเสรี ข้ามพ้นโลกโลภี และไผ่ปรารถนาขอบเขตดินแดนแห่งอิสรภาพที่ว่างเปล่า

4. มิติทางรูปแบบ: บทบาทการเล่าเรื่องผ่านทัศนสัญลักษณ์ (visual semiotics) ได้รับการสะท้อนออกมาอย่างครอบคลุม การศึกษาครั้งนี้พบความสัมพันธ์ 4 ประเภะระหว่างสื่อรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ (1) ความสัมพันธ์ที่เสริมสร้างประสิทธิภาพ (2) ความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เสริมแรง (3) ปรากฏการณ์การซ้อนทับ และ (4) ปฏิสัมพันธ์ทางสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาว่า ภาพเชิงทัศน์ในสื่อโปสเตอร์ของละครโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสโดยตรงเกี่ยวกับข้อมูลละครให้กับมวลมหาชน (Zhang & Zhang, 2011) ตัวอักษรข้อความในภาพโปสเตอร์ช่วยบรรยายเค้าโครงเรื่องละคร เสริมสร้างการวินิจฉัยสนิยมในสุนทรียศาสตร์ทางประสาทสัมผัส และอธิบายเนื้อหาหัวเรื่องของภาพโปสเตอร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Zhou, 2017) ด้วยเหตุนี้ การที่รูปภาพและตัวอักษรทำงานประสานร่วมกัน ส่งผลให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระละครได้อย่างกระจ่างแจ้งยิ่งขึ้น

5. มิติทางสื่อกลาง: สื่อโปสเตอร์ละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย ใช้วาทกรรมสื่อพหุรูปแบบหลากหลายวิธี อาทิ สี สัน รูปแบบตัวอักษร ฯลฯ ในการถ่ายทอดเรื่องราวเล่าจื้อและหลักคำสอนจากคัมภีร์ “เต๋าเต๋อจิง” ซึ่งเป็นสำนักปรัชญาเต๋าของจีน เพื่อบรรลุการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมแสดงออกอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ รายละเอียดในการออกแบบตามมิติทางรูปแบบ จึงไม่เพียงมีประโยชน์ในการยกระดับการใช้งานจริงของภาพโปสเตอร์เท่านั้น แต่ยังช่วยให้ผู้ชมชาวไทยสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระของละครโทรทัศน์ได้อย่างครอบคลุมรอบด้านมากขึ้น รวมทั้งช่วยปลูกกระตุนความสนใจและส่งเสริมความปรารถนาในการรับชม ส่งผลให้ประสิทธิผลของการโฆษณาประชาสัมพันธ์แข็งแกร่งขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ: เมื่อวิเคราะห์สื่อโปสเตอร์ละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ฉบับภาษาไทย พบว่า ฝ่ายผู้เผยแพร่ในประเทศไทยมีข้อจำกัดทางการลงทุนในแง่การออกแบบ จึงใช้ภาพโปสเตอร์โฆษณาของจีนโดยตรงและแปลความอย่างเรียบง่าย ไม่ได้มุ่งเจาะจงทำการออกแบบเพื่อปรับแต่งให้เหมาะสมสำหรับผู้ชมชาวไทย อย่างไรก็ตาม ในฐานะที่ภาพโปสเตอร์เป็นส่วนเชื่อมโยงสำคัญในการสร้างความประทับใจแรกแก่ผู้ชม และมีผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการสื่อสาร ดังนั้น กระบวนการเผยแพร่ที่ต่างประเทศจึงไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการผลิตเนื้อหาและแปลคำบรรยายใต้ภาพ แต่ควรพิจารณาถึงการปรับตัวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประสิทธิผลการเผยแพร่ทางสายตา โดยเฉพาะในด้านการออกแบบภาพโปสเตอร์จากมุมมองของสื่อพหุรูปแบบ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป: การศึกษาละครโทรทัศน์เรื่อง “เล่าจื้อ จอมปราชญ์แดนมังกร” ไม่ควรจำกัดอยู่แค่ภาษาบนสื่อโปสเตอร์และรูปแบบภาพ แต่ควรคำนึงถึงสื่อวิดีโอที่ครอบคลุมทรัพยากรหลายรูปแบบ เช่น สื่อรูปแบบด้านการมองเห็นและการได้ยิน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจกลไกการทำงานร่วมกันของสื่อพหุรูปแบบในการสร้างความหมายอย่างเป็นพลวัต นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมการสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทยได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

References

- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2001). *Multimodal Discourse: The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold Publishers.
- Kress, G., & Van Leeuwen, T. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London/ New York: Routledge.
- Chen, J. Q., & Gao, J. W. (2022). Visual Image and Inter-cultural Communication Effect: Case Analysis on the Posters Collected from Four Countries, of Mulan, A Disney Film. *Journal of Guangxi Normal University (Philosophy and Social Sciences Edition)*, 58(02), 137-150.
- Deng, G. J. (2022). “Qing Niu” and the Deification of Lao Tzu's Image: Focusing on the Story of Lao-Tzu's “Exiting Customs”. *Journal of Harbin Institute of Technology (Social Sciences Edition)*, 24(02), 90-97. (In Chinese)
- Halliday, M. A. K., & Hasan, R. (1989). *Language, Context and Text: Aspects of Language in a Social-semiotic Perspective (2nd ed.)*. Oxford: Oxford University Press.
- Li, J. J. (2022). *Zhang Lu's Painting of Lao-tzu Riding a Bull*. Chinese National Academy of Arts (Master's Thesis on Fine Arts). (In Chinese)
- Martin, J. R. (1992). *English Text: System and Structure*. Philadelphia, PA/Amsterdam: John Benjamins.
- Mu, J. F., & Zhang, Q. Q. (2022). A Study of the Ecological Construction of New Energy Vehicle Advertisements from the Perspective of Visual Grammar: A Case Study of 2020 Audi New Energy Vehicle Advertisement. *Journal of University of Science and Technology Beijing (Social Sciences Edition)*, 38(04), 419-428. (In Chinese)
- Wu, Y. (2021). The Medial Turn and Multimodal Translation Studies. *Journal of Foreign Languages*, 44(01), 115-123. (In Chinese)
- Yang, Z. Ch. (2022). On the Construction of a Paradigm for Studying Translation from the Perspective of Multimodality. *Foreign Languages in China*, 19(04), 105-111. (In Chinese)
- Zhan, Sh. Ch. (1997). Symbols of Taoist Art. *Social Sciences in China*, 18(05), 34-44. (In Chinese)
- Zhang, D. L. (2009). On A Synthetic Theoretical Framework for Multimodal Discourse Analysis. *Foreign Languages in China*, 06(01), 24-30. (In Chinese)
- Zhang, D. L. (2018). A Systemic-Functional Synthetic Framework for Multimodal Discourse Analysis. *Modern Foreign Languages*, 41(06), 731-743. (In Chinese)
- Zhang, L. Zh., & Zhang, Q. (2011). A Brief Analysis of the Visual Elements in Movie Poster Design. *Movie Literature*, 54(11), 138-139. (In Chinese)

- Zhou, X. (2017). The Expressive Force of Color in Poster Design. *Packaging Engineering*, 38(14), 238-240. (In Chinese)
- Zhu, X. Q. (2021). A Brief Analysis of the Artistic Expression of the Purple Sand Work “The Purple Air Comes from the East”. *Ceramics Science & Art*, 55(10): 168. (In Chinese)
- Zhu, Y. Sh. (2007). Theory and Methodology of Multimodal Discourse Analysis. *Foreign Language Research*, 30(05), 82-86. (In Chinese)